Pojedyńczy numer 20 groszy. Nakład 34 000 egzemplarzy. Numer obejmuje 12 stron.

DZIENNIK BYDGOSKI

Wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt. Drukiem i nakładem „Drukarni Bydgoskiej“ Spółki Akc.

PRENUMERATA:

w ekspedycji i agenturach w Bydgoszczy z dodatkiem tygodniowym „SPORT POMORSKI“ wynosi **kwartalnie 8.25 zł.,** na pocztach **przez listowego w dom 9.33 zł.** — **Miesięcznie 2.75 zł.,** przez listowego **w dom 3.11 zł.** pod opaską w Polsce **5.00 zł.,** do Francji i Ameryki **7.50 zł.,** do Gdańska **4.00 guldeny,** do Niemiec **4.00 marki.** — W razie przeszkód w zakładzie, spowodowanych wyższą siłą, strajków lub t. p., wydawnictwo **nie odpowiada za dostarczanie pisma,** a prenumeratorzy **nie mają prawa** do odszkodowania. Redaktor przyjmuje od godz. 11—12 w południe oraz od godz. 5—6 po południu. Rękopisów Red. nie zwraca. — Redaktor odpowiedzialny **Henryk Ryszewski.** Ekspedycja (centrala: Poznańska 30 — filja: Dworcowa 2) otwarta od godziny 8 rano do godziny 6 wieczorem bez przerwy.

Adres redakcji i administr. ul. Poznańska 30

OGŁOSZENIA:

20 groszy od wiersza milim., szerokości 38 milim. Za reklamy od milim. na stronie przed ogłoszeniami 67 milim. **50 groszy,** w tekscie na drugiej lub dalszych stronach **75 groszy.** Drobne ogłoszenia słowo tytułowe **20 groszy,** każde dalsze **10 groszy;** dla poszukujących pracy 20% znizki. Przy częstem powtarzaniu udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 100% nadwyżki. — Ogłoszenia skomplikowane 20% nadwyżki. — Za terminowy druk i przepisane miejsce ogłoszenia — Administracja nie odpowiada.
Miejsce płatności i prawem dla wszelkich sporów sądowych jest Bydgoszcz.
Konta bankowe: Bank Ludowy — Bank M. Stadthagen T. A.
Konto czekowe: P. K. O. nr. 203713 Poznań.

Telefon administracji 315. — Tel. filji 1299. Telefon naczelnego redaktora nr. 316. Telefon redakcii 326

Numer 55. BYDGOSZCZ, środa dnia 9 marca 1927 roku. Rok XXI.

Lord Byron a Borodin-Gruzenberg.

Stosunki angielsko-sowieckie się pogarszają.

(Od własnego korespondenta paryskiego)

Opinja francuska z wielką uwagę śledzi za rozwojem stosunków angielsko-sowieckich. Z uwagą tem większą, że po dziesięciu latach różnych prób polityka angielska przyznaje nakoniec racje polityce francuskiej. Francuzi mogą głosować „na lewo“, ale tkwi w nich mimo wszystko instynkt zachowawczy. Od samego początku odnieśli się oni do Rosji bolszewickiej nieufnie. Anglicy również, ale poszli jednak na drogę różnych z bolszewikami doświadczeń.

Obawiając się ich agitacji w Indjach i w Chinach, **p. Lloyd George najpierw rząd sowiecki uznał, a potem zaczął się z nim układać.** Myślał, że tym sposobem zabezpieczy się przed ich agitacją zarówno w Azji, jak i w samej Anglji. Sławetną Konferencję Genueńską zaproponował po to, aby z wielkimi honorami „wprowadzić Rosję sowiecką do europejskiej rodziny narodów“. Francja się opierała, wiedząc, że albo Sowiety się nie zgodzą na warunki Europy, albo do porozumienia dojdzie, ale wówczas agitacja komunistyczna będzie miała wolną rękę. W pierwszym wypadku Konferencja była niepotrzebna, w drugim — niebezpieczna. P. Lloyd George był przecież pewien swego pomysłu:

— Są ludzie, — mówił do zebranych w Palazzo di San-Giorgio dziennikarzy, — którzy pracują nad zerwaniem konferencji. Ale ludzie ci zawsze nienawidzili ideę europejskiego pojednania...

Dnia 4 czerwca 1923 r. podpisał p. Lloyd George z Sowietami układ handlowy, w którym bolszewicy uroczyście się zobowiązali do nieuprawniania żadnej wrogiej W. Brytanji propagandy... Od tego czasu Rząd angielski już sześć razy musiał Sowietom przypominać to zobowiązanie, do którego Moskwa ani na chwilę nie miała zamiaru się stosować. Wszak szerzenie rewolucji jest racją bytu ustroju sowieckiego w Rosji. W Chinach, przy rządzie kantońskim (czyli antyangielskim) „doradcą“ jest Borodin-Gruzenberg. Ponieważ prasa angielska już dawno przeciwko temu protestuje, Łarin-Łurje odpowiedział jej 21 lutego na posiedzeniu WCIK'a:

— Borodin walczy po stronie Kantonu, tak jak lord Byron bił się o niepodległość Grecji... Rząd sowiecki natomiast zachowuje neutralność.

Jest to ciągle ta sama metoda. Bolszewicy na użytek zagraniczny rozróżniają pomiędzy rządem sowieckim, **Politbiurem** a **Kominternem.** Tymczasem wszyscy wiedzą, że najwyższą władzą w Rosji jest **Politbiuro** partji komunistycznej, od której uzależniony jest całkowicie i Rząd S. S. S. R., i Trzecia Międzynarodówka.

Ostatnia nota sir'a Austena Chamberlain'a do Sowietów, wystosowana 23 lutego, była szczególnie ostra. Brytański minister spraw zagranicznych wylicza bardzo dokładnie ostatnie wystąpienia sowieckie przeciwko Anglji i jej interesom skierowane (np. zapomoga 200.000 funtów dla strajkujących górników) i **grozi wypowiedzeniem układu z 1923 roku, oraz zerwaniem stosunków dyplomatycznych w razie, jeśli „Sowiety nadal będą łamały swe zobowiązania“.**

Sowiety mogły albo na notę angielską nie odpowiadać, albo się w żywe oczy wyprzeć wszelkich za przytoczone fakty odpowiedzialności. Otóż p. Litwinow - Finkelstein - Wałłach (zastępca p. Cziczerina) wybrał trzecią drogę: przeszedł do ataku i zkolei W. Brytanji zarzuca w swej odpowiedzi z 26 lutego wrogie wobec Sowietów postępowanie. Kiedy nota angielska cytuje wypowiedzenia Trockiego, Woroszyłowa i Zinowjewa, to nota sowiecka przytacza wyjątki z mów p. Winstona Churchill'a, lorda Birkenhead'a i sir'a Samuela Hoare. A kończy się tak: **„Jeśli Rząd obecny W. Brytanji uważa zerwanie z nami dla interesów brytańskich za korzystne, to niech zrywa...“**

Odpowiedź sowiecka nie łagodzi wcale podrażnionych stosunków angielsko-rosyjskich. Prasa londyńska przyjęła ją z oburzeniem w konserwatystów, z ironją u liberałów, a z lekceważeniem u socjalistów. Pan Garvin, redaktor tygodnika „Observer“, bardzo gwałtownie atakuje we wczorajszym numerze swego pisma politykę sowiecką i **grozi Moskwie nową koalicją, która „zgniecie nędzników“.** Rzecz to tembardziej zastanawiająca, że ten sam p. Garvin był zwolennikiem niebezpiecznej polityki p. Lloyd George'a. Jednocześnie dom wydawniczy **Thornton Butterwork Ltd.** wydał książkę znanego publicysty angielskiego, który pod pseudonimem „Augur“ (nazywa się Poljakow) pisuje w „Fortnightly Review“. Książka nosi tytuł: „Soviet versus Civilization (Sowiety przeciw Cywilizacji). **Jest to wielkie oskarżenie całej polityki p. Lloyd George'a.**

Polityka angielska zwraca się zatem przeciw Sowietom. Polityka polska uważnie śledzi za tą ewolucją. Polityka niemiecka jest zaniepokojona: wszak przeciw Anglji flirtować z Moskwą przeciw Polsce będzie niesposób. A na dobitek „Times“ z 26 lutego zamieszcza te złowieszcze dla uszu niemieckich odwetowców słowa: **„Zmiana polskich granic nie dokona się ani dziś, ani jutro, ani nigdy, albowiem Polska stała się czynnikiem równowagi polityki europejskiej...“**

Kazimierz Smogorzewski.

Konferencja Brianda z Stresemannem w Genewie.

Paryż, 7. 3. (PAT). Według doniesień genewskich korespondentów „Petit Parisien“ i „Petit Journal“, Briand w czasie rozmowy ze Stresemannem zwrócił uwagę na oświadczenie hr. Westarpa, dotyczące Alzacji i Lotaryngji.

„Petit Parisien“ pisze w związku z tem, że ważną jest rzeczą wiedzieć dokładnie, jak ocenia kierownik Wilhelmstr., zawierające groźbę twierdzenia przywódcy nacjonalistów. Według „Petit Journal“, Stresemann pokazał Briandowi niemiecki tekst przemówienia hr. Westarpa, który jakoby miał być niezbyt dokładnie przetłomaczony.

Genewa, 7. 3. (PAT). Podczas wczorajszej rozmowy Brianda ze Stresemannem poruszone zostały najważniejsze zagadnienia, stanowiące przedmiot porządku dziennego obecnej sesji Rady Ligi Narodów. W szczególności omawiano sprawę zagłębia Saary, sprawy gdańskie i kwestję podjęcia polsko-niemieckich rokowań handlowych.

Reforma rolna w Wielkopolsce i na Pomorzu wymaga gruntownej sanacji!

Niemcy, jak zwykle, żalą się na swe upośledzenie.

Warszawa, 7. 3. (PAT). Na dzisiejszem posiedzeniu Senat przystąpił do rozpatrywania budżetu Ministerstwa Reform Rolnych.

Po omówieniu kwestji cen ziemi, p. minister zaznaczył, że sprawa uporządkowania ustawodawstwa agrarnego na terenie b. dzieln. pruskiej jest bardzo ważna i wymaga gruntownej sanacji. W tym celu powołaną zostanie komisja, do której zaproszeni będą także przedstawiciele ludności niemieckiej.

Odpowiadając na zarzut sen. Hasbacha, minister stwierdził, że w wykazie obok majątków właścicieli niemieckich umieszczono szereg majątków, stanowiących własność starożytnych rodów polskich. Zauważyć należy, że na Pomorzu lwia część ziemi, nadającej się do parcelacji, znajduje się w rękach właścicieli Niemców.

Wojna w Chinach.

Wojska kantońskie posuwają się w stronę Nankinu. W Szanghaju wylądowały oddziały japońskie.

Londyn, 7. 3. (PAT). Wiadomości, otrzymane z Szanghaju potwierdzają doniesienia ze źródeł prywatnych o posuwaniu się wojsk południowych w kierunku Su-Czou, leżącego na zachód od Szanghaju z oczywistym zamiarem atakowania linji kolejowej, prowadzącej z Szanghaju do Nankinu.

Jednym z ważniejszych wydarzeń było wylądowanie w tych dniach większych sił piechoty i marynarki japońskiej, które obstawiły pięć przedzalni japońskich, znajdujących się na terytorjum dzielnicy międzynarodowej Szanghaju.

Pekin, 7. 3. (PAT). Koresrondent Reutera donosi o utworzeniu angielsko-chińskiej komisji mieszanej, mającej przeprowadzić zwrot koncesji angielskich w Tien-Tsinie władzom chińskim.

*

Szanghaj, 7. 3. (PAT). Ruchy wojsk obu walczących ze sobą armji odbywają się w dalszym ciągu w kierunku Su-Czou. Do Nankinu nadchodzą coraz to nowe posiłki. Sześć tysięcy żołnierzy przeszło przez rzekę Jang-Tse w celu zabezpieczenia ochrony linji kolejowej Szanghaj—Nankin.

Wszechniemiecki generał von Liebert życzy sobie w „Deutsche Zeitung“, **żeby Polacy zajęli Berlin.** Przez to bowiem Niemcy pozbyliby się parlamentu i żydostwa berlińskiego... W dalszym ciągu swego artykułu pisze pan generał dosłownie: „Z dzielnymi Prusakami na wschodzie wolam atoli silnie **„psiakrew Polaku!“** Nie tłomaczę atoli tych słów na język niemiecki, aby się nasi pacyfiści na nas nie pogniewali“.

Bardzo dzielny to generał niemiecki, który w podobny sposób słowami wojować potrafi!

Chadecja dąży do stworzenia silnego centrum

Kraków, 7. 3. (PAT). Odbył się tu wczoraj w sali domu związkowego zjazd delegatów stronnictwa Chrześcijańskiej Demokracji powiatu krakowskiego. Uchwalone rezolucje domagają się utworzenia w kraju i parlamencie silnego centrum, zwrócenia bacznej uwagi na niedomagania powiatu krakowskiego pod względem komunikacyjnym i podjęcia energicznej walki z bezrobociem.

Obóz Wielkiej Polski bankietuje.

Kraków, 7. 3. (PAT). W sali towarzystwa lekarskiego odbyło się zebranie członków Obozu Wielkiej Polski. Dłuższe przemówienie wygłosił p. Roman Dmowski, który przedstawił program i cel organizacji. Następnie odbył się bankiet w Grand Hotelu na 70 osób, podczas którego przemówienia wygłosili pp.: Roman Dmowski, Hubert Roztworowski, gen. Stanisław Haller i in.

Polska dostanie krematorja!

Warszawa, 8. 3. (Tel. wł.) Wkrótce ukaże się dekret Pana Prezydenta Rzeczypospolitej o wprowadzeniu krematorjów. Pozwolenia na otwarcie będzie udzielać M. S. Wewn., które wyda odpowiednie przepisy.

(Tego nam jeszcze brak. — Red.)

Rozpoczęcie sesji Rady Ligi Narodów.

Genewa, 7. 3. (PAT). Po posiedzeniu poufnem odbyło się publiczne posiedzenie Rady Ligi Narodów. Przedstawiciel Holandji złożył sprawozdanie w kwestji przesłuchiwania przed komisją mandatową petentów. Rada przyjęła bez dyskusji wzmiankowane sprawozdanie.

Z kolei przedstawiciel Holandji złożył sprawozdanie o ostatnich pracach komisji mandatowej, podkreślając, że poraz pierwszy wpłynęło do komisji sprawozdanie o administracji Iraku. Sprawozdań takich dotychczas nie składano z powodu turecko-angielskiego zatargu o Mossul.

Na poufnem posiedzeniu Rada mianowała markiza Paulucci Calboli wicesekretarzem Ligi Narodów, poczem załatwiła szereg spraw administracyjnych.

W dalszym ciągu posiedzenia publicznego Rada przyjęła sprawozdanie Ishiego o pracach 9-tej sesji komisji hygjenicznej oraz postanowiła oba memorjały norweskie w sprawie wyborów niestałych członków Rady przekazać państwom, będącym członkami Rady. Wreszcie Rada zajmowała się dwoma sprawami, dotyczącemi Gdańska.

Skrzyński nie będzie zastępował Zaleskiego.

Warszawa, 8. 3. (Tel. wł.) Pewne odłamy kół politycznych, oraz prasy zbliżonej do rządu szerzą pogłoski, że ambasador przy Watykanie p. Władysław Skrzyński, przyjeżdża do Warszawa, aby objąć tekę ministra spraw zagranicznych. Z kół rządowych zaprzeczają wiadomościom i podkreślają, że pogłoski podobne mogą wpłynąć ujemnie na przebieg rokowań Zaleskiego ze Stresemannem o traktat handlowy. P. Skrzyński choćby ze względu na stan zdrowia nie może przybyć do Warszawy.

Poselstwo polskie w Berlinie nazwało rzecz po imieniu.

Zażalenie niemieckie w Warszawie.

Niemiecki urząd zagraniczny wniósł zażalenie przeciw działalności propagandowej polskiego poselstwa w Berlinie — jak donosi prasa berlińska. Poselstwo to po zerwaniu rokowań handlowych z Polską przez Niemcy, rozesłało do innych poselstw oraz do kilku gazet memorandum, w którem powiedziano: „Taktyka niemieckiego rządu w rzeczywistości zmierzała do **wymuszenia** pod groźbą zerwania rokowań o traktat handlowy." Otóż słowo wymuszanie (Erpressen) ma w niemieckim języku bardzo ostre jednostronne znaczenie. „Vorwaerts" uważa, że źle użyto owego słowa w poselstwie polskiem i wyraża zdziwienie, że w momencie gdy chodzi o spotkanie Stresemanna z Zaleskim, przypisują w niemieckim urzędzie zagranicznym temu niezbyt doniosłemu wypadkowi tak wielkie znaczenie. **(b.)**

Wielkie oszustwa celne we Wiedniu.

Wiedeń, 7. 3. (PAT). Dzienniki donoszą, że austrjackie władze skarbowe wpadły na trop wielkich oszustw celnych. Aresztowano w związku z tem 7 kupców wiedeńskich. Oszustw dokonywano w ten sposób, że towary, które nadchodziły do Wiednia z Włoch i Polski i które były przeznaczone dla Jugosławji, wykradano z magazynów tranzytowych w Wiedniu. Do skrzyń zamiast towarów wkładano kamienie.

Ginie religja i rodzina!

Głos ostrzegawczy ks kardynała Kakowskiego.

Warszawa, 8. 3. (Tel. wł.) Zapowiedziany w ostatniem orędziu kardynała Kakowskiego kurs instruktorski Ligi Katolickiej sprowadził liczne szeregi kapłanów i działaczy społecznych. Jego Eminencja wskazał podstawowe zasady akcji i tło, na którem rozpocząć się ma walka o cywilizację chrześcijaństwa. Książę Kościoła podał, że w Rzeczypospolitej pewne żywioły postępują przeciwko pojęciu świętych. Masonerja, żydostwo i komunizm naruszają jawnie zasady, a rozzuchwalone sekciarstwo bezkarnie narusza prawa Kościoła i znieważa uczucia religijne. Pisma pornograficzne, teatry i kina upodlają dusze narodu. Prasa radykalna obrzuca błotem przedstawicieli Kościoła. Nad szkołą zawisła groza bezwyznaniowości, a nad rodziną wprowadzenie konkubinatu, tj. ślubów cywilnych.

Tym wszystkim zamierzeniom na poprzek musi stanąć zorganizowana praca ponad partjami politycznemi, stojąca, jednocząca stronników, stojących na gruncie katolickim.

Następnie przemawiał ks. biskup Kubina i ks. wicerektor Szymański. Poseł Błażejewicz zobrazował znaczenie Ligi katolickiej. Zabrał raz jeszcze głos biskup Kubina, aby udzielić szeregu praktycznych wskazań co do powstawania poszczególnych komórek, które wejdą w skład Ligi parafjalnej.

Uchwały Rady Ministrów.

Warszawa, 7. 3. (Pat.) Dnia 7 bm. o godz. 5 po południu odbyło się pod przewodnictwem p. wicepremjera Bartla posiedzenie Rady Ministrów, na którem m. i. zatwierdzono projekt rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej w sprawie zmiany rozporządzenia o utworzeniu Rady Prawniczej, uchwalając jednocześnie utworzenie biura prawniczego przy prezesie Rady Ministrów. Pozatem Rada Ministrów zatwierdziła projekt rozporządzenia w sprawie rozwiązania sejmików powiatowych w Wejherowie i Pucku.

W dalszym ciągu Rada Ministrów zatwierdziła wniosek ministra spraw wewnętrznych w sprawie przedłużenia mocy obowiązującej Rady Ministrów z dnia 12 sierpnia 1925 roku, która to uchwała uprawnia wojewodę pomorskiego do wstrzymywania wykonania zarządzeń władz administracyjnych, nie zespolonych z administracją ogólną.

Prochy Słowackiego spoczną na Wawelu.

Warszawa, 7. 3. (Pat.) Rada Ministrów na ostatniem posiedzeniu zadecydowała sprowadzenie prochów Juljusza Słowackiego do kraju, celem pochowania ich na Wawelu. Do przeprowadzenia tej akcji upoważniono p. wicepremjera Bartla oraz ministra Dobruckiego.

Pułkownik — starostą.

Warszawa, 8. 3. (Tel. wł.) B. pułkownik Zdzisław Maćkiewicz będzie mianowany starostą na kresach wschodnich.

Skazanie szpiegów bolszewickich.

Warszawa, 8. 3. (tel. wł.) Wczoraj w sądzie okręgowym toczył się przy drzwiach zamkniętych proces przyjaciół sowietów Baraszewskiego i Tadeusza Magiera, oskarżonych o dostarczanie obcemu państwu wiadomości o stanie zewnętrznym bezpieczeństwa Polski, jej sił zbrojnych itd. Baraszewskiego skazano na 5 lat ciężkiego więzienia, Magierę na 1 rok.

Rakowski bawił w Warszawie.

Warszawa, 8. 3. (AW). W dniu wczorajszym bawił w przejeździe w Warszawie przedstawiciel Sowietów w Paryżu, Rakowski. Rakowski zatrzymał się w Warszawie u posła sowieckiego Wojkowa, poczem o godzinie 9-ej wieczorem wyjechał w dalszą podróż do Paryża, gdzie ma podjąć rokowania z rządem francuskim w sprawie uregulowania długów Sowietów wobec Francji.

Min. Czechowicz przeciw zbędnemu biurokratyzmowi.

Warszawa, 8. 3. (A.W.). Minister Skarbu Czechowicz wystosował okólnik do wszystkich departamentów min. skarbu, w którem nalega na unikanie zbędnej pisaniny biurokratycznej i zaleca załatwianie wszelkich nadających się do tego spraw bądź ustnie, bądź przy pomocy telefonu. „Robotnik" zauważa, że najsilniejsze intencje ministra skarbu, krzyżują pomysły licznikowe min. Miedzińskiego.

Miodowy miesiąc Mykietyna.

Lwów, 8. 3. (A.W.). W więzieniu przy ulicy Kazimierzowskiej odbył się ślub bohatera procesu o zamach na Prezydenta Rzeczypospolitej Wojciechowskiego, Mykietyna z narzeczoną Karoliną Steinówną. Młodym małżonkom pozwolono zostać sam na sam tylko 1 godzinę, poczem Mykietyn rozpoczął dalsze odsiadywanie kary.

Trzęsienie ziemi w Japonji.

Tokio, 7. 3. (PAT). Silne trzęsienie ziemi, trwające 3 minuty, dało się odczuć wczoraj wieczorem w Nagoia, Kioto, Osaka i Kobe. Ognisko trzęsienia ziemi znajdowało się w Tazim, gdzie wstrząśnienia były najsilniejsze. Straty nie zostały jeszcze dokładnie obliczone, lecz nie są bardzo znaczne. W okolicach Kioto i Osaka na skutek trzęsienia ziemi pozrywane zostały przewody elektryczne. Ludność obozuje na ulicach.

Burzliwe zebranie reformatorów szkolnictwa.

Lwów, 8. 3. (AW). Na odbytem w sali ratuszowej, obywatelskiem zebraniu w sprawie reformy szkolnictwa powszechnego doszło do ostrych kontrowersyj, które omal nie skończyły się bójką. Podczas referatu o reformie szkolnictwa, który wygłosił poseł Sulikowski, opozycja wyrażała swe protesty głośnemi okrzykami. W dyskusji zabrał głos prezes Chrześcijańskiego T-wa Nauczycieli Szkół Powszechnych Turkiewicz, którego przemówienie wywołało na sali burzę protestów. W rezultacie uchwalono rezolucję wypowiadającą się za programem szkoły jednolitej.

Uniwersytet w Lublinie otrzymał prawa uczelni rządowej.

Warszawa, 8. 3. (tel. wł.) Rektor Uniwersytetu Lubelskiego otrzymał z ministerstwa wiadomość, że minister Dobrucki podpisał przyznanie Uniw. Lub. praw państwowych dla wydziałów: prawnego i ekonomicznego. W myśl pisma ministerstwa egzamina na obu wydziałach odbywać się będą przy udziale komisarza ministerjalnego, którym będzie jeden z profesorów Uniwersytetu Lwowskiego. Dyplomy uzyskane na powyższych wydziałach, będą miały prawa uniwersytetów państwowych.

Tragedja akademika.

Zastrzelił dyrektora fabryki za wydalenie go z pracy.

Warszawa, 8. 3. (Tel. wł.) Wczoraj rozpatrywał sąd apelacyjny sprawę studenta uniwersytetu Stanisława Jabłońskiego, który pracował jako zwykły robotnik we fabryce B-ci Dobranieckich, aby zdobyć środki na ukończenie dalszych studjów. Jabłońskiego wydalono z fabryki za wyśmiewanie się z dyrektora Dobranieckiego. Gdy Jabłoński spotkał chlebodawcę i błagał go daremnie o powrotne przyjęcie — zastrzelił go. Sąd apelacyjny złagodził wyrok I instancji skazujący Jabłońskiego na 11 lat więzienia, do 8 lat.

Rząd wypiera się „Epoki".

Warszawa, 7. 3. (Pat). Prezydjum Rady Ministrów stwierdza, że dziennik „Epoka" nie jest organem rządu.

PROGRAM RADJOFONICZNY.

Warszawa, 10 kw. dług. fali 980 m.

9 MARCA.

WARSZAWA 10 Kw. 1111 m.

15.30—16.45. Program kursu rolnego.
16.45—17.10. Program dla dzieci „Miś i Micia" djalog wykonają p. Wanda Tatarkiewiczówna i p. Bendykt Hertz.
17.15. Koncert.
18.40—19.00. Rozmaitości.
19.00—19.25. „Skrzynka pocztowa".
19.30—19.45. Komunikat rolniczy.
19.45—20.10. Odczyt p. t. „Urządzenie wnętrz mieszkaniowych".
20.30. Koncert wieczorny. Muzyka lekka.
21.30. „Ciekawa Ewunia" operetka w 2-ch obrazach opracowana przez Wincentego Rapackiego. Wykonawcy: Józefina Bielska, Winc. Rapacki i Jan Rybak.
22.30. Ttransmisja muzyki tanecznej.

Tydzień Z. O. K. Z.

Rodacy!

Spadła dzisiaj ostatnia maska z zaborczych „planów zachłanności niemieckiej, **chciwie sięgającej po polskie Pomorze i polski Górny Śląsk.** Duch dawnego krzyżactwa, chytrze dotąd ukrywany pod obłudnym płaszczykiem zamiarów ugodowych i pokojowych, odchylił już swoją przyłbicę i rzuca nam w twarz hasło odwetu.

Ster rządów w Rzeszy uchwycił obóz nacjonalistów i nieprzebłaganych wrogów polskości.

Zerwane są rokowania handlowe — bo nie udało się Niemcom narzucić nam warunków, któreby Polskę odały w jarzmo ekonomiczne i polityczne wroga.

Jak groźne memento sterczą wzdłuż naszej granicy zachodniej wykryte niedawno **dziesiątki fortyfikacyj niemieckich,** świeżo po wojnie zbudowanych, a rozbrojone rzekomo Niemcy zakładają **nowe zbrojownie w Rosji sowieckiej i rzucają olbrzymie fundusze na armję i marynarkę.**

Na naszych ziemiach: na Pomorzu i na Górnym Śląsku szerzą się **wpływy potężnego kapitału niemieckiego** i roztacza swe sieci podstępna **agitacja antypaństwowa i szpiegowska.**

Wspomagają tę wrogą działalność nielojalne żywioły wśród naszej mniejszości niemieckiej. Osławiony Volksbund rzuca w świat nową skargę na rząd polski, za to, że nie pozwolił, aby szkoła polska na polskim Górnym Śląsku stała się narzędziem germanizacyjnym.

Rodacy!

Nie wolno nam patrzeć bezczynnie na te knowania wroga odwiecznego. Trzeba zdobyć się na czyn. Trzeba złączyć się w jeden zwarty zastęp bojowników o polskość ziemi, zagrożonej zakusami niemieckiemi.

Stańcie wszyscy pod sztandarem Z. O. K. Z., który — łącząc wszystkich Polaków bez względu na ich przekonania polityczne — walczy od szeregu lat o polskość zachodnich rubieży Rzeczypospolitej i poprzyjcie jego pracę Waszą współpracą i ofiarnością.

Zarząd Główny Związku Obrony Kresów Zachodnich:

Ks. Radca Ignacy Czechowski — prezes, Mieczysław Korzeniewski — dyrektor, Poseł Władysław Herz — wiceprezes, Inż. Franciszek Bąkowski, Dr. Roman Konkiewicz, Dr. Kazimierz Maj, Wincenty Zenkteler.

Pruska Irlandja — to prawy brzeg Odry.

Uwagi „Dziennika Bydgoskiego“ wywołują popłoch w brandenburskim sejmiku krajowym.

Poruszając stosunki w Prusach Wschodnich, pisaliśmy niedawno, że terytorjum niemieckie, położone po prawej stronie Odry, gospodarczo przy Prusach marnieje. Otóż uwagi nasze, które prasa polska pominęła milczeniem, odbiły się żywem echem w prasie berlińskiej. Niemało też ożywienia i popłochu wywołały na ostatnim krajowym sejmiku brandenburskim w sobotę 5 bm.. Domagano się znaczniejszych kredytów na gospodarcze i kulturalne podniesienie prawego brzegu Odry i na wybudowanie tam znacznej ilości mieszkań dla robotników rolnych.

Spóźnione owe zabiegi nie powstrzymają wyludnienia ziem po prawym brzegu Odry. Ludność Niemiec odpływa na zachód i za morze, podobnie jak Anglicy kolonizują Afrykę, Australję i Nową Zelandję, a za nic w świecie nie zdołali skolonizować ujarzmionej Irlandji, jeno ją wyludnili. **(b.)**

Polacy w Ameryce.

Zjazd przedstawicieli organizacyj i prasy polskiej w Stanach Zjednoczonych.

Wybór 24 delegatów na warszawski zjazd Polaków z zagranicy. Secesja lewicy.

W dniach 12 i 13 lutego odbył się w Buffalo zjazd, na którym dokonać miano wyboru 32 delegatów na Zjazd Polaków z zagranicy, zwołany do Warszawy na dzień 3 maja br. Przybyło 82 delegatów od 45 organizacji i 18 pism polskich. Zakwestjonowano mandaty pisma „Rola Boża“ i Rady Polskiego Kościoła Narodowego. Przewodniczącym obrano dr. Fronczaka z Buffalo (55 gł.) Kontrkandydat adw. Sypniewski otrzymał 27 gł. Wedle sprawozdania Dziennika Związkowego — orjentację swą czerpie pismo to z prasy narodowo-demokratycznej w kraju. — Zjazd skupił przedstawicieli organizacyj narodowych (tzn. endeckich) i lewicowych, które dotąd zawzięcie były pokłócone. Chodziło o utworzenie wspólnego frontu wychodźtwa w Ameryce Półn. wobec kraju macierzystego. Pierwszy dzień obrad minął dość zgodnie, w niedzielę 13. II. jednak przedstawiciele lewicy zażądali 12 mandatów z 32, a gdy im nie przyznano tej liczby, opuścili zjazd. Zarezerwowano dla nich 8 mandatów, a rozdzielono dla pozostałych 24 mandaty. Wobec tego na zjazd do Warszawy otrzymały mandaty:

Związek Nar. Polski trzy, Zjednoczenie P. R. K. trzy, Związek Polek jeden, Unja Polska w Wilkesbarre jeden Kasa Pośmiertna w Philadelphia jeden, Związek Sokołów Pol. jeden, P. R. O. S. jeden, Komitety Piłsudskiego jeden, Związek Śpiewaków jeden, Szkoły parafjalne jeden, Kolegja jeden, Spójnia jeden, Związek Weteranów Armji Pol. jeden, Unja Polska w Buffalo jeden. Zjednoczenie P. R. K. w Detroit jeden, Centrala Polskich Szkół w New Yorku jeden, Zjednoczenie Polsko - Narodowe w Brocklyn, N. Y. jeden, Stowarzyszenie Lekarzy jeden i Stowarzyszenia Kupców Polskich dwa mandaty, z których jeden przypada na Chicago, a drugi na organizacje kupieckie na wschodzie.

Następującym pismom przyznano mandaty:

Dziennik Związkowy 1, Dz. Chicagoski 1, Dz. dla Wszystkich 1, Nowy Świat 1, Dz. Zjednoczenia 1, Rekord Codzienny jeden.

Telegram (Buffalo), Pittsburczanin i Monitor (Cleveland) łącznie 1 mandat.

Wiadomości Codzienne (Cleveland) i Dz. Polski (Detroit) mandat 1.

Jeden z największych dzienników polskich „Kurjer Polski“ z Milwaukee, własność prof. politechniki warszawskiej. p. St. Zwierzchowskiego rodem ze Śremu w Pozn., a zięcia założyciela tegoż pisma ś. p. Michała Kruszki, nie przysłał delegata na zjazd. **(b)**

O stały teatr polski w Chicago.

W chicagowskim „Dzienniku Związkowym“ czytamy, że dwaj artyści polscy przystąpili do założenia stałego teatru polskiego w Chicago. Są to — jak czytamy w odezwie tych panów — artyści tej miary, co p. Napoleon Szczawiński, były dyrektor teatrów operetkowych w Polsce i p. Kazimierz Majewski, znany powszechnie na wychodźtwie artysta, a zespół tworzyć będą jedynie zawodowe i najlepsze siły. Wynajęli na szereg miesięcy Logan Square teatr, jeden z najpiękniejszych, nowoczesnych teatrów, który techniką sceniczną i efektami rywalizuje z pierwszorzędnymi amerykańskimi.

Dnia 19 lutego teatr ten miał być otwarty operetką (?)

„Cały pierwszorzędny ansamble komedjowo-operetkowy będzie ogłoszony“ — czytamy w końcu „Apelu do Polonji“. —

P. Napoleon Szczawiński jest bratem warszawskiego artysty i partnera Kazimiery Niewiarowskiej. Śpiewał on pod nazwiskiem Sawickiego za dyrekcji Lelewicza w operze poznańskiej, a po wojnie już jako Szczawiński zorganizował operetkę w poznańskim teatrze „Apollo“. Czego nie dokonała Siemaszkowa w Chicago, miałby dokonać p. Szczawiński?! **(b)**

Nowa amerykańska gwiazda filmowa Estelle Clark to Stanisława Zwolińska.

„Dziennik Związkowy“ z 12 lutego donosi:

Culver City, Calif, 5 lutego. — Prawdopodobnie największą zagadką w krainie kina, — jest sprawa głośnej dziś aktorki Estelle Clark. Jest ona Polką i gdy Polska dała światu wielu słynnych artystów, pisarzów i w ostatniej dobie dyplomatów, to panna Estelle Clark jest tylko wesołą komedjantką.

Urodziła się w mieście Warszawa, a prawdziwe nazwisko jej jest Stasia Zwolińska.

Gdy Stasia miała dwa lata, jej ojciec — który jest malarzem-dekoratorem, wyjechał z rodziną do Ameryki. New York był ich pierwszem miastem, z czasem wyjechano do Cleveland, a później do Detroit, który stał się ich stałem miejscem zamieszkania. Tam też Stasia uczęszczała do szkół.

Największem życzeniem jej było zostać aktorką.

Pomimo tego, że ojciec p. Zwolińskiej życzył sobie, żeby Stasia po ukończeniu wyższej szkoły uczęszczała

---

Stefan Zembrzuski. (14

Czerwone Pająki.

(Ciąg dalszy)

— No, to już nam jest wszystko jedno, jak on to zrobił, chodzi głównie, aby się dowiedzieć, kto to jest?... Jeżeli on w nocy wszedł drzwiami do mieszkania, to rzecz oczywista, — rozumował Witczak—musiał on przejść przez bramę, a zatem musiał go widzieć stróż... Zawołaj no mi stróża.

Za chwilę stawił się dygnitarz podwórzowy. Była to osoba dość korpulentna z czerwono-fioletowym nosem. Na pierwszy rzut oka widać było, że człowiek ten trunkiem nie gardzi.

— To właśnie jest pan Walenty — prezentował go Antoni.

— Wy tu jesteście stróżem — zapytał go Witczak, zmierzywszy spojerzeniem ciekawą tę postać.

— Dozorcą, panie komisarzu, dozorcą, jeśli łaska — odpowiedział kłaniając się z godnością.

— Nie o nazwę tu chodzi, czy dobrze pamiętacie, kto wczoraj w nocy wchodził i wychodził?

Stróż zdetonował się trochę, bo właśnie wczoraj, jak na nieszczęście, znów sobie trochę głowę zaprószył, a w takich wypadkach, żeby lokatorzy nie czekali zbyt długo na otworzenie bramy, zostawiał ją na noc nie zamkniętą. Odpowiedział jednak z tupetem:

— A jakże panie komisarzu, pamięta się, pamięta... tylko nie wszystkich, bo gdzieżby tak wszystkich... tembardziej, że człowiek trochę się i zdrzemnie w nocy...

— Albo i wypije sobie — powiedział Witczak, bacznie mu w oczy patrząc.

— Ale gdzie tam, panie komisarzu!... Ja musiałem przysięgać swojej żonie, że ani wódki, ani piwa pić nie będę... Tylko że wczoraj zdarzył się taki przypadek: przyjechał mój kum aż z Białej, tylko nie z tej nawet nowej, co to gdzieś na Niemcach jest, ale z tej naszej Białej Podlaskiej i przywiózł butelkę krupniczku, takiego co to się z miodu robi. Myślę sobie: na wódkę przysięgałem, na piwo przysięgałem, ale na miód — nie, napić się więc mogę. Wypiłem więc z parę kieliszeczków i trochę mnie zamroczyło, więc tak już doskonale to nie pamiętam.

— Pijanico wstrętny! — zawołał Witczak. — Zawiadomię Komendę Miejską, jak tu pełnisz swe obowiązki, to cię pozbawią stróżostwa! Nic dziwnego, że w domu mordują i kradną, kiedy taki stróż!

— Panie komisarzu, dobrodzieju, łaskawco! Niech mi pan tego nie robi! Człowiek jest słaby, a każdy z nas ma swoje słabości... Więc, zawiniłem, winien jestem bardzo!... Ale żeby tak zaraz kawałka chleba pozbawiać!...

— No, idź mi precz już z oczu! I pomyśleć, że przez tego pijaka tracę ślady tak przemyślnie dokonanej zbrodni! A teraz już tego sprawcy nie złapiemy! Będzie miał rację, wyśmiewając się z nas.

Po tej niefortunnej próbie powrócił Witczak znów do gabinetu. Teraz już nie zachowywał tych środków ostrożności, bo nie łudził się nadzieją, że sprawcy wykryć mu się nie uda. Chodziło mu głównie o to, aby się dowiedzieć, czego szukał w biurku ów tajemniczy gość nocny?

Leżały na podłodze porozrzucane różne listy osobiste i w interesach nieco dalej widniała książka czekowa, nie tej widocznie szukał. Chcąc zorjentować się w zawartości szuflad, Witczak zaczął w nich układać systematycznie wyrzucone z nich papiery. Nic jednak ciekawego nie znalazł.

Skończywszy tę robotę, wstał z fotelu i już miał odejść, gdy uderzony pewną myślą, wyciągnął trzy górne szuflady i wyjętą z kieszeni miarką zmierzył ich długość. Okazało się, że średnia szuflada była znacznie krótsza od bocznych.

— A więc musi tu gdzieś być skrytka! — zawołał do siebie Witczak, uderzając się w głowę. — Tylko jak ją odszukać?!... Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że jeżeli ona wogóle jest, to znajduje się pomiędzy końcem szuflady a tylną ścianą biurka. Chcąc ją jednak tam odszukać, trzeba było mieć jakiekolwiek instrumenty, a ich dziś z sobą nie miał. Tak więc dalsze poszukiwania skrytki trzeba było odłożyć na później, tembardziej, że już skończyła się godzina, wyznaczona mu przez szefa na złożenie raportu, a inspektor nie lubił czekać, zwłaszcza gdy był poirytowany.

Wyszedłszy z gabinetu, spotkał się z Antonim.

— Nic jeszcze nie mogłem zrobić; przyjdę po południu, albo jutro rano.

— To już może lepiej pan będzie łaskaw jutro rano, bo dziś w południe przyjeżdżają starsi jaśnie państwo, a im mogłoby być przykro, gdyby tak zaraz po ich przyjeździe...

— Dobrze, masz rację... To samo mogę i jutro zrobić.

W tej chwili do przedpokoju wszedł z głębi mieszkania jakiś mężczyzna, którego Witczak nigdy tu nie widział. Rzucił pytające spojrzenie na Antoniego.

— To jest pan doktór, przychodził do naszego Ludwika, który dziś w nocy zachorował.

Kierując się instynktem policyjnym, który na podejrzanem terytorjum każe zbierać wszelkie informacje, zwrócił się wywiadowca uprzejmie do lekarza.

— Pan doktór daruje mi pytanie moje, jestem jednak urzędnikiem policyjnym i wszystko, co się w tym domu dzieje, interesuje mnie, co jest temu Ludwikowi?...

(Ciąg dalszy nastąpi)

do uniwersytetu, przekorna córeczka chciała być właśnie aktorką i poszła pracować do biura, żeby oszczędzić trochę pieniędzy na podróż do słonecznej, dużo obiecującej Kalifornji.

Jednakże oszczędność udawała się z trudem i matka wpłynęła na ojca, aby ten wyasygnował gotówkę na podróż do Kalifornji i zabezpieczył jej życie na pewien czas w Hollywood.

Przez rok pracowała na „extra" i odgrywała małe role, z czasem zaś grała główne role w małych komedyjkach. Nie było to jednakże ziszczenie się jej ambicji. Panna Stanisława wytrwale pracowała z wiarą, że i dla niej również przyjdzie chwila tryumfu. W tym czasie otrzymała telegram od ojca z Detroit, który powiadamiał ją o śmierci drogiej matki. Stanisława natychmiast wyjechała do Detroit, gdzie była przy ojcu przez rok, później wyjechała do Polski i po zwiedzeniu starego kraju powróciła do ulubionej Kalifornji.

Pracę łatwo już znalazła, mając znajomości i przyjaciół. Pierwszy jej występ był z Normą Shearer w obrazie „His Secretary", gdzie zdobyła wielkie powodzenie. Krytycy zgodnie twierdzili, że Estelle Clark posiada wielki talent i jest nową gwiazdą.

Przed rokiem panna Stanisława podpisała kontrakt z Metro - Goldwyn - Mayer, organizacją, w której znajduje się dotychczas.

List z Krakowa.

(Po balu tym — Sanacja w urzędach — Zniżka cen pieczywa — Związek Hallerczyków — Radjostacja — Z Ch. D.)

Ku szczeremu zadowoleniu zapewne większości mieszkańców miasta zakończył się tegoroczny, dość przydługi karnawał. Ci, którym środki finansowe na to pozwalały bawili się hucznie. Było wielu takich, co to za pożyczone na lichwiarski procent pieniądze dawali upust niezwalczonej chęci zabawy. Teraz nastąpią refleksje, bo obrachunek pokarnawałowy zapewne niejednego nastroi na ton bardzo minorowy. Zadowoleni są tylko rodzice tych córek, które na salach balowych znalazły mężów, oddając im serce i rękę. Organizatorzy balów i zabaw karnawałowych żalą się na zbyt skromne dochody, a nierzadkie są wypadki, że trzeba pokrywać niedobór z tego rodzaju imprez. Niekorzystny ten wynik finansowy karnawału jest wrzodem postępującego zubożenia ludności. O moralnych skutkach hasania karnawałowego można dowiedzieć się z kronik policyjnych. Była np. zabawa socjalistów w „Domu górników", którą zakończyć musiały oddziały policji, bo uczestnicy zabawy gruntownie się poczubili...

„Sanacja moralna" rozsiada się coraz więcej w naszych urzędach. Znamienną jest nominacja majora Dziadosza z Tarnowa na naczelnika wojewódzkiego wydziału bezpieczeństwa publicznego. Ów Dziadosz brał w r. 1923 demonstracyjny udział w pogrzebie tych, którzy podczas rozruchów jakie miały miejsce w listopadzie 1923 padli na ulicach m. Tarnowa. Zrozumiałą jest rzeczą, że tak „żarłoczny" bohater nie mógł pozostać bez nagrody. Otrzymuje stanowisko bardzo ważne i odpowiedzialne takie, jakie przystoi b. oficerowi I brygady Legjonów. „Komendant" — trzeba mu to przyznać — umie jednak pamiętać o swoich pretorjanach. Inna rzecz, czy na tem państwo zyska.

Miłą niespodziankę sprawiła konsumentom miejska Komisja do badania cen, uchwalając zniżkę cen pieczywa. Uchwała komisji uzasadniona jest zniżką cen zboża. Zniżka jest bardzo nieznaczna, ale sam fakt, że nastąpiła po długim okresie wzrostu cen chleba, jest pocieszający. Gdyby miasto było zmagazynowało rezerwy zbożowe — jak tego domagał się radziecki Klub Ch. D. — możnaby wpływać na dalszą zniżkę pieczywa. Niestety magistrat nasz, a raczej jego prezydjum robi wszystko o 5 minut zapóźno.

W dniu 27 lutego odbyło się w redakcji dziennika chrześcijańsko-społecznego „Głos Narodu" zebranie założycielskie Związku Hallerczyków. Na czele komitetu organizacyjnego chorągwi krakowskiej stanął generał Gąsiecki. Inicjatywa raczej na terenie miasta organizacja wyszła od naczelnego redaktora „Słowa Narodu" p. Matyasika, który jako jeniec z armji austr. wstąpił po przewrocie bolszewickim do armji Hallera, względnie jej oddziału na Murmaniu.

Począwszy od dnia 2 bm. uruchomiona została w Krakowie nadawcza stacja radjowa. Audycje naszej stacji słyszane będą w promieniu 30 klm. przy użyciu zwyczajnych aparatów odbiorczych. Otwarcie stacji nadawczej powitali zwolennicy radja z prawdziwą radością. Stacja krakowska będzie podawała nie tylko własne nadania, ale również programy stacji warszawskiej, z którą połączona jest kablem telefonicznym.

W dniu 27 lutego odbył się w Trzebini zjazd delegatów Ch. D. z powiatu chrzanowskiego zagrożonego poważnie bolszewizmem lewicy socjalistycznej. Na zjeździe wygłosił referat polityczny poseł Puchałka. Zjazd uchwalił szereg rezolucyj tak natury ogólnej jak i organizacyjnej. — Na niedzielę 15 bm. zwołany został zjazd delegatów Ch. D. z powiatu krakowskiego.

jp.

Wstrząsająca tragedja rodzinna.

Wieś Pawłosiow odległa od Jarosławia o kilka km. była widownią wstrząsającej tragedji rodzinnej. Gospodarz tej wsi Jan Sztucki, lat 65 — od dłuższego czasu żył w ustawicznych zatargach ze swoim 33-letnim synem Michałem. Michał bowiem mimo silnej budowy ciała nie imał się żadnej pracy i był ciężarem rodziny. Stosunki między ojcem, a synem były tak dalece napięte, że syn Michał nosił zawsze przy sobie nóż przygotowany na ojca, ten zaś żelazny orczyk na syna. Wreszcie w ub. tygodniu nastąpił punkt kulminacyjny tragedji. Macocha Katarzyna zgłosiła się do oglądacza zwłok po kartkę pośmiertną — ten po obejrzeniu zwłok i obrażeń cielesnych na głowie i twarzy widocznych — o wypadku podejrzanej śmierci doniósł wójtowi, który zawiadomił tutejszy komisarjat P. P.

Na miejsce wyjechał bezzwłocznie wywiadowca Sądej. Indagowany Jan Sztucki do morderstwa się nie przyznaje, a zajście ze synem i śmierć wynikłą przypisuje nieszczęśliwemu wypadkowi. Podaje atoli, że krytycznego dnia syn jego Michał targnął się na niego z nożem, chcąc go zamordować, on zaś chcąc uniknąć śmierci począł uciekać na strych, a gdy syn go dopędził, pchnął go z drabiny, tak, że syn upadając, uderzył głową o piekarz i zabił się na miejscu.

Tłomaczenie to atoli okazało się nieprawdziwe, wobec tego, że na zwłokach były widoczne ślady duszenia na szyi, rana kłuta w okolicy lewego płuca i rana cięta głęboka za lewem uchem, które to obrażenia wskazywały na morderstwo, a przy uwzględnieniu nadzwyczajnej siły fizycznej zamordowanego — na skrytobójstwo.

Przy powtórnem przesłuchaniu, wzięty w ogień krzyżowych pytań przez wywiadowcę Sądeja, Sztucki przyznał się do morderstwa i do sfingowania nieszczęśliwego wypadku.

Mordercę aresztowano.

Straszna zbrodnia okrutnego zięcia.

Siekierą zamordował 80-letniego staruszka-teścia i szwagra

Z Częstochowy donoszą: W majątecz-ku Klepaczka w odległości kilku kilometrów od Kamieńcy Polskiej osiedlił się dzierżawca Holewiński.

Między teściem H. a jego zięciem Jończykiem powstał zatarg na tle majątkowym. Rozwścieczony zięć w końcu schwycił za siekierę, po jednej z gwałtownych sprzeczek i począł rąbać pogrążonych we śnie teścia i szwagra. Pod jego ciosami padli: 80-letni teść mordercy Holewiński oraz szwagier 36-letni Józef, jedyny syn dzierżawcy. Morderca po dokonaniu strasznej zbrodni, wywlókł zmasakrowane swe ofiary do obory i pobiegł na posterunek policji, gdzie przyznał się do popełnionego morderstwa. Przewieziono go do więzienia w Częstochowie.

W Szydłowcu hulają bandyci.

Napad i poranienie policjanta.

W kwietniu ub. roku zbiegł z więzienia w Radomiu bandyta Wiłkacz i utworzył szajkę, która grasowała w kieleckiem. W grudniu wpadła na ślad szajki policja w Szydłowcu. Wówczas posterunkowy napadł na rzezimieszka na Placu Targowym, ale ten postrzelił go w rękę i uciekł. W lutym grasował Wiłkacz w Skarżysku i okolicy. Tam przeszył kulą rewolwerową płuca jednego z policjantów, znowu ulotnił się i po kilku dniach wypłynął w Szydłowcu. Obława władz bezpieczeństwa pozostała bez wyniku.

Gdy wczoraj posterunkowy Woźniak o godzinie 10 w nocy wracał do mieszkania, dostał się w zasadzkę bandytów, którzy powitali go 30 strzałami. Woźniak bronił się, atakował i ostrzeliwał. Zbóje umknęli. Woźniaka poranionego w stanie ciężkim przewieziono do Warszawy.

† ks. prałat Niewiarowski.

Zmarł w Warszawie ks. prałat Antoni Niewiarowski, dziekan generalny W. P. i szef duszpasterstwa rz. kat. O. K. I.

Amerykański pościg za rabusiem.

Warszawa, 7. 3. Onegdaj w nocy dokonano zuchwałego napadu rabunkowego na osobie kelnera Marjana Gajdy, który wracał z pracy do domu. Dwu osobników przystąpiło do kelnera i pod groźbą rewolweru zabrali mu wszystkie pieniądze i ruchomości, jakie miał przy sobie. Na szczęście w momencie rabunku nadjeżdżały dwa samochody, wskutek czego napastnicy umknęli. Kelner, nie tracąc przytomności, wskoczył na jedno z aut i zawiadomiwszy policjanta o wypadku, udał się samochodem w pogoń za bandytami. Pościg uwieńczony został skutkiem, albowiem napastników ujęto. Są to Zygmunt Jagodziński i Bronisław Węglewski. Aresztowanych odstawiono do więzienia.

Sprawa antokolskich generałów.

Warszawa, 7. 10. (Tel. wł.) W dalszym ciągu krążą pogłoski o umorzeniu sprawy generała Rozwadowskiego. Natomiast mają się odbyć procesy przeciwko generałom Żymirskiemu i Zagórskiemu, ale oskarżenia nie sformułowano jeszcze.

Człowiek, któremu ucięto język.

Bardzo zagadkowy wypadek zaszedł w pewnym domu przy ulicy Szerokiej we Lwowie. Znaleziono tam mianowicie w podwórzu omdlałego Franciszka Grzegorczyka, pracownika państwowego monopolu spirytusowego, całego okrwawionego. Lekarz stwierdził, że Grzegorczykowi wycięto język.

Kto to uczynił i z jakiego powodu, trudno będzie stwierdzić, sprawa bowiem komplikuje się przez to, że Grzegorczyk jest analfabetą i nie będzie mógł dać piśmiennych wyjaśnień.

Koniec szwindlom kaucyjnym.

Wszelkie kaucje muszą być składane w bankach rządowych.

Warszawa, 8. 3. Dnia 1 marca minister pracy i opieki społecznej przesłał ministrowi sprawiedliwości projekt rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o kaucjach, składanych w związku z umowami o pracę. Rozporządzenie przewiduje, że kaucja może być wymagana od pracownika jedynie na zabezpieczenie rzeczywistych szkód i strat, wynikających z winy pracownika. Kaucja winna być składana w Banku Polskim lub w państwowej instytucji kredytowej względnie samorządowej. Kaucja może być podjęta przez pracownika z powrotem tylko za zgodą pracodawcy, względnie na podstawie orzeczenia sądowego. Pracodawca może pokryć z kaucji swoje straty jedynie za zgodą pracownika lub na podstawie orzeczenia sądowego.

Umowy, na mocy których pracownik celem uzyskania lub utrzymania posady pożycza lub daje na przechowanie czy też do użytkowania jakiekolwiek pieniądze pracodawcy, są nieważne. Ustawa ta dąży do tego, aby rozmaitego rodzaju szantażyści, którzy wykorzystywali brak pracy, wyzyskując kaucję, stracili wreszcie rację istnienia.

Bolączki obywatelskie są wolne od stempla.

P. min. spraw wewn. Składkowski polecił wojewodom, aby **od podań przedkładanych staroście** ewentualnie urzędnikom starostwa podczas objazdów nie ściągać opłat stemplowych. Podania bowiem takie nie dotyczą najczęściej konkretnych spraw, lecz przedstawiają **bolączki i pragnienia ludności.** W przyszłości starostowie w czasie swoich objazdów zaopatrzeni będą w bloki z odrywanemi kartami, w których będą osobiście za pośrednictwem towarzyszącego im urzędnika notować w dwu egzemplarzach treść prośby do nich skierowanej. Jeden egzemplarz będzie skierowany do kancelarji starostwa względnie innego urzędu, drugi zaś **dla samego starosty dla pamięci.** P. Minister domaga się, aby wszystkie tego rodzaju prośby były z reguły **załatwiane szybko**, albowiem szybkie i rychłe załatwienie sprawy chociażby odmowne wywiera lepsze wrażenie i podnosi autorytet władzy.

Wspomnienie pośmiertne.

Nielitościwa śmierć zabrała znów jednego z tych, którzy przed przeszło 50 laty marzyli o wolnej Ojczyźnie i walczyli o jej wyzwolenie. Śmierć zabrała Polaka-patrjotę, weterana z 1863 roku, uczestnika powstania na Litwie i Białorusi ś p. Jerzego hr. Dunin Sulgostowskiego.

Ś. p Sulgostowski urodził się dnia 6 lipca 1846 roku w Bobrujsku. Jako siedemnastoletni chłopiec staje w szeregach powstańczych w 1860 roku. Bierze on udział w szeregu bitwach i w jednej z nich pod Siennem w ziemi Mohylewskiej dostaje się do niewoli moskiewskiej. Więziony jest przez jakiś czas w Mohylewie; jako niepełnoletniego władze moskiewskie wypuszczają na wolność.

Po ukończeniu szkół w Kijowie, wcześnie osierocony, śp. Dunin Sulgostowski objął majątek rodzinny Huciszcze w powiecie Rochaczewskim i gospodarował na ziemi swych ojców przez lat 50 z wielkiem zamiłowaniem. W Huciszczach wraz z żoną swą z domu bar. Vichtinghoff-Schell, przeżywa wszystkie wstrząsy wielkiej wojny i rewolucję rosyjską. Zmuszeni uchodzić przed bolszewikami poddają się losowi i z kresów wschodnich na zachodnie rubieże przybywają. Tu jedna sobie ś. p. Zmarły ogólną sympatję przez prawość swego charakteru. Ostatnie kilka lat spędza w Bagdadzie powiatu wyrzyskiego, gdzie zgasł w dniu 17 lutego br.

Nie danem mu było spocząć w rodzinnym grobie, ale leży wśród swoich w wolnej bo wyzwolonej Ojczyźnie.

Niech odpoczywa w pokoju!

Wielki wiec protestacyjny przeciwko „GŁOSOWI PRAWDY“.

Liga Katolicka zwołuje na **środę, dnia 9 marca 1927 r. o godzinie 7-mej wieczorem na sali „Ogniska“** przy ul. Jagiellońskiej **wielki wiec protestacyjny** przeciwko ohydnym zaczepkom „Głosu Prawdy“, wymierzonym przeciwko Kościołowi katolickiemu i obrażającym w najwyższy sposób nasze uczucia katolickie. Przemawiać będzie p. **red. Formański.** O liczny udział uprasza

Zarząd Ligi Katolickiej w Bydgoszczy.

Z pobytu Prymasa Polski w Bydgoszczy.

Jak Dostojnego Gościa witano na przedmieściach.

Z Sierniczka udał się Ks. Prymas na Bielawki, które przyjęły Ks. Arcypasterza bardzo owacyjnie, gromko, serdecznie. Wśród okrzyków na Jego cześć **ks. Kalng-Bei** wprowadził Arcypasterza do kaplicy, skąd po krótkiej modlitwie udał się Dostojny Gość do internatu kresowego. U wejścia witali Go chlebem i solą wychowańcy **Hęcicki i Niewko.** Na ogólnej sali pięknie przyozdobionej w emblematy narodowe i zieleń powitali wychowańcy Ks. Prymasa chóralną pieśnią pod batutą Dubacza. W bardzo serdecznych słowach przemówiła im. zarządu p. Górska, przedstawiając dolę i niedolę młodzieży z najdalszych zakątków ziemi kresowych, a nawet i z głębi Rosji, którzy tu na ziemi Wlkp. znajdując serdeczne przyjęcie sposobią się, aby póżniej na wschodnich placówkach pełnić godnie swą obywatelską powinność. Im. wychowańców, współkolegów przemawiali Hronicz i Henryś Połocki, im. III drużyny harcerskiej internatu. W krótkich słowach odpowiedział Ks. Prymas, **zachęcając młodzież do nauki i do cnoty.** Żegnał Arcypasterza dyr. internatu oraz przedstawiciele kresowców.

* * *

Przedmieście Czyżkówko, zarówno jak i inne parafje przystroiło się w odświętne szaty, wystawiając liczne bramy tyumfalne. Na powitanie spieszyli nietylko parafjanie, ale i wierni z pobliskiej okolicy. Bractwa i Stowarzyszenia wystąpiły ze sztandarami. Arcypasterza witał rektor Hypszer, przedstawicielka Młodych Polek oraz dzieci szkolne.

* * *

— **Do opisu uroczystości w Sierniczku** zakradł się błąd. Chórem dyrygował nie p. Borzyński, lecz p. **Birzyński,** kierownik szkoły w Łęgnowie. Był to chór doskonale wyćwiczony złożony z dziatwy szkolnej. Odśpiewał pieśń trzygłosową, utwór własny p Birzyńskiego.

W poniedziałek, w **kościele Serca Jezusowego** zebrały się tłumy wiernych, którzy mimo dnia roboczego pospieszyli, aby we własnym parafjalnym kościele przywitać Arcypasterza. Kościół przybrano **bogato.** Przy wielkim ołtarzu ks. Prymas odprawił Mszę św., poczem powitał Go miejscowy ks. proboszcz radca Stepczyński, wygłaszając z ambony okolicznościowe przemówienie, poczem ks. Arcybiskup odpowiedział w krótkich słowach. W ten sam sposób witali Go X.X. proboszczowie kościoła św. Trójcy Pojezuickiego kościoła, X.X. Misjonarzy. Wszędzie pospieszyli bardzo tłumnie wierni, aby oddać hołd i cześć Dostojnikowi Kościoła.

* * *

Manifestacyjnie witało ks. Prymasa społeczeństwo katolickie **Szwederowa,** wystawiając liczne bramy tryumfalne. Oprócz tego zewnętrznego przepychu, spotkał się ks. Prymas na Szwederowie ze szczerem, serdecznem, radosnem sercem wiernego Mu ludu, który okazał, że wyznawając odwieczne prawdy katolickie, umie czcić i kochać sercem całem swych Arcypasterzy, duchownych zwierzchników Kościoła św.

Z tem samem szczerem, gorącem przyjęciem zetknął się Arcypasterz w szkole i schronisku dla Niewidomych, do których odniósł się Arcypasterz z nadzwyczajną serdecznością. To też na twarzach tych najbardziej upośledzonych, nieszczęśliwych, malowała się nieskończona wdzięczność dla tego dobrego Arcypasterza, który im tyle okazuje serca pasterskiego, goszcząc w murach Schroniska.

* * *

Zaznaczyć należy, że podczas uroczystej niedzielnej mszy św., śpiewał chór św. Wojciecha pod batutą p. Mulorza. Przy organach zasiadł prof. Fengler. Śiewano bardzo pięknie mszę św. Grissbachera „Mater admirabilis“. Zaznaczyć należy, że w sobotę podczas ingresu tenże sam chór śpiewał „Hymn powitalny“.

Moje miasto...

Wrażenia z dni pobytu w Bydgoszczy Jego Eminencji Ks. Prymasa Polski Dr. Augustyna Hlonda.

Moje miasto!...
Takeś mi się rozszeptało swych sztandarów mową,
I poczułoś, żeś jest polskie, żeś jest Polski duszą.
O, daremnie się tyrani Ciebie posiąść kuszą —
Hej! odpowiedź znajdą hardą, dumną i spiżową...

. . . .

Słońce ulic
Twych szeregi ubierało w wstęgi szczerozłote...
I witało Gościa swego pełne wielkiej dumy.
Ach, że patrząc na te barwne, rozszumiałe tłumy —
Miało się całemu światu zawołać ochotę:
Za Polskę dalim życie, krew! Rany jeszcze bolą!...
Oto my naród Piastowy! Gdzieś z Lechickiego pnia...
Tak wrośli w Ciebie, o Polsko! Nieugięci wolą
Tak stoimy dziś przy Tobie! Miłość nasza trwa!...

. . . .

I Niemcom w twarz:
Już tu nie powrócą nigdy nasi gnębiciele!
Jakoś serdecznie i swojo ściskają się ręce, —
Toć polski nasz pacierz w domu, w szkole i w kościele...
Hej! Orzeł nasz dziś szybuje w promiennej jutrzence!...

. . . .

Moje miasto!!!
Takeś mi się rozmodliło swych sztandarów mową
Opadł z Ciebie „tynk niemiecki“ — polskie Ty masz serce
I cóż, że Cię chcą zagrabić wrogowie-morderce?!
Hej! odpowiedź znaleźli już hardą i śpiżową!...

Stanisław Boruń (Warta)

Księdzu Prymasowi towarzyszyli ks. kanonik Rutkowski, i ks. kapelan Męclewski z Poznania. **Ks. Arcybiskup** zamieszkał podczas całego swego pobytu w domu Św. **Florjana.** Dostojny gość przybył do nas z **Szubina,** gdzie dokonał wizytacji arcypasterskiej.

* * *

Przyjęcie w Klubie Polskim.

Do klubu polskiego przybył Ks. Prymas w sobotę wieczorem. Witał Go tam zebrany kwiat inteligencji Bydgoszczy, a więc inżynierowie, sędziowie, adwokaci, doktorzy, dziennikarze i inni. Imieniem zebranych przemówił **dr. Wiecki,** zapewniając, iż inteligencja wysoko ceni zasługi Kościoła dla społeczności polskiej. Kościół był granitową opoką, o którą rozbijały się zakusy wroga, który dążył do wynarodowienia. Wiara obroniła i dziś lud polski przed zarazą bolszewicką i broni przed zalewem komunizmu. Krzywdzącą jest opinja, że inteligencja odsuwa się od Kościoła. W końcu **zapewnił dr. Wiecki o synowskiem przywiązaniu zebranych do Kościoła, składając hołd i czołobitność Ks. Prymasowi.** W odpowiedzi Ks. Prymas dziękował za tak szczere i serdeczne uczucie i wzywał inteligencję do współpracy i do dawania innym przykładu w poszanowaniu wiary naszych praojców, dziadów i pradziadów.

Seminarjum Nauczycielskie prześcignęło wszystkich w objawach hołdu dla Prymasa.

Przepyszne przyjęcie zgotowano Ks. Prymasowi w seminarjum nauczycielskiem, które wystąpiło na powitanie jak tylko mogło najokazalej i najwspanialej. Przytem ujawniło się w tych zewnętrznych ceremonjach tyle radości tyle serca i szczerości dla Arcypasterza, że udzielało się ono otoczeniu, czemu też dał wyraz tak serdecznie podejmowany Ks. Prymas w swojem pięknem przemówieniu.

Na powitanie wystawiono przed seminarjum wielką bramę tryumfalną, umajono wejściowe schody i wyłożono dywanami. Szpaler stanowiły dzieci szkolne od parteru aż na drugie piętro do sali audjencjonalnej.

Przybywającego Arcypasterza przywitał dyrektor seminarjum ks. radca Filipiak, który przedstawił Eminencji zebrane w westibulu kolegjum nauczycielskie. Wstępującego na schody Ks. Prymasa witała młodzież szkolna okrzykami: niech żyje. Gdy zbliżał się do sali przyjęć odezwały się rozgłośne fanfary. Następnie zagrały organy i popłynęła z piersi młodzieży radosna pieśń powitalna, przepisana ceremonjałem kościelnym „Ecce sacerdos

Z Teatru Miejskiego.

Wielki koncert na rzecz odbudowy Kościoła Garnizonowego.

Okazało się dowodnie, że mimo hodurowskich knowań, mimo podszczuwania ze strony przeróżnych antikatolickich sekt i t. zw. postępowych zrzeszeń politycznych, duch katolicki w Bydgoszczy silnem tętnem pulsuje a niedzielny koncert urządzony w Teatrze Miejskim na rzecz odbudowy garnizonowego kościoła był tego wymownym i klasycznym dowodem, bo widownia Teatru Miejskiego, która na dobrych koncertach nawet przyjezdnych gwiazd artystycznych zazwyczaj pustkami świeci, tym razem wypełniła się wyborową publicznością niemal do ostatniego miejsca.

Być może, że do tej niebywałej frekwencji przyczyniło się zapowiedziane przybycie na ten koncert J. E. Ks. Arcybiskupa Dr. A. Hlonda, którą to okoliczność komitet patronujący tej imprezie, dla celów reklamowych umiał zręcznie wykorzystać, dość że Teatr był pełny jak rzadko kiedy. Mniejsza zresztą o przyczynę tego zjawiska, kiedy pokaźny skutek, w mile brzęczących złotówkach na remont kościoła garnizonowego jest osiągnięty.

Ks. major Wiszniewski, czcigodny włodarz i kuratus swojej prastarej żołnierskiej świątyni, która dlań jest jakby okiem w głowie, ma tym razem wszelkie powody do zadowolenia, bo dzieło odnowienia kościoła, pieczy jego powierzonego, będzie znów mogło naprzód postąpić. Oby tylko tak dalej było!

* * *

Program koncertu był niezwykle urozmaicony, choć może nieco za obszerny, gdy się zważy, że sama symfonja H-mol Szuberta zajęła pół godziny i pod tym względem program koncertu był faktycznie niepraktycznie ułożony, gdyż był za długi a przez to męczący.

Złożyły się nań popisy tutejszych obu piechotnych muzyk wojskowych pułków 61 i 62 pod art. kierownictwem ich kapelmistrzów, oraz atrakcje wokalne i solo fortepianowe p. Pohlheimowej.

Orkiestra 61 p. pod batutą por. Dawidowicza wykonała słynny, lecz arcytrudny „kaprys włoski“ Czajkowskiego oraz nieznaną szerszej publiczności „Rapsodję węgierską“ Erichsa. Wykonanie obu tych niezmiernie trudnych kompozycyj było ze wszechmiar i w całem tego słowa znaczeniu koncertowe i przynosi zaszczyt zdolnemu dyrygentowi, jak i jego zespołowi.

Orkiestra 62 pp., której dyrygentem jest por. St. Grabowski, wykonała uwerturę do op. „Maritana“ (Wallace) i jak wyżej już nadmieniono „Niedokończoną Symfonję H-mol Schuberta“. Jakkolwiek wykonanie obu tych rzeczy było nad wyraz sprawne i na należytym poziomie artystycznym utrzymane, co jest zasługą wybitnych walorów art. kapelmistrza Grabowskiego, odpowiedniego wrażenia nie zrobiło, ani też zadowolenia nie dało. Uwertura do „Maritany“ to rzecz do przesytu ograna po kawiarniach nawet i po kinach. Symfonja zaś Schubertowska, jakkolwiek jest kompozycją znakomitą, nie nadawała się ze względu na rozmiary swe do tego koncertu i w drugiej zwłaszcza swej części gruntownie wszystkich znudziła. Do symfonji musi być odpowiedni nastrój.

Pozatem nie mogę nie wyrazić zdziwienia, że na programie tego koncertu pp. dyrygenci nie umieścili żadnej polskiej rzeczy. Na brak repertuaru polskiego obecnie skarżyć się chyba nie ma potrzeby, gdy Gebethner wydał ostatnio między innemi, uwertury do op. „Flis“ i „Verbum nobile“ Moniuszki, uwerturę do op. „Bojomir i Wanda“ Kurpińskiego. Pozatem mamy szereg doskonale zaaranżowanych symfonicznych poematów na dęte zespoły (skoro te tylko być muszą) jak np. „Swaty polskie“ Nowowiejskiego w układzie Tomaszewskiego „Step“, „Bajka“, „Tatry“ Żeleńskiego i mnóstwo innych. Niechże pp. kapelmistrze pamiętają o tem, co stare przysłowie powiada: „Cudze rzeczy znajmy, lecz swoje kochajmy i popierajmy!“

P. Pohlheimowa znana u nas i ceniona świetna wirtuozka pjanistyczna sprawiła nam tym razem istną biesiadę, odegrawszy wprost koncertowo Liszta „Tarantel“ i „Sonet Petrarki“.

Atrakcje wokalne obejmowały śpiew solowy p. Gorzechowskiej, tudzież duet z op. „Aida“ odśpiewany przy wybornym akompanjamencie radcy Regameya przez pp. Młoszowską i H. Urbanyiównę. O wykonaniu tych rzeczy z zasadniczych powodów powie ktoś inny co należy.

Przybyłego do teatru w czasie koncertu J. E. Ks. Arcybiskupa Dra Hlonda, publiczność hucznymi oklaskami entuzjastycznie przywitała.

Z. G. Urbanyi.

magnus". Już sam ten doniosły, dźwięczny, harmonijny i tak piękny śpiew wprowadził nastrój wyjątkowo uroczysty.

Gdy umilkły powitalne słowa pieśni Dostojny Gość zasiadł na wzniesieniu, przybranem w zieleń i girlandy, zawieszone poprzez całą salę, które znakomicie przystrajały ją. Obok Arcypasterza zajął miejsce ks. prałat Malczewski, przybrany w fiolety i prezydent miasta dr. Śliwiński, po obu stronach od fotelu Arcybiskupa — zaproszeni goście, profesorowie i duchowieństwo. Nieco dalej ustawiła się bardzo tłumnie młodzież szkolna. Słowa powitalne wygłosił ks. radca Filipiak jako gospodarz domu i naczelny kierownik seminarjum. M. in. powiedział co następuje: Witam Waszą Eminencję imieniem Seminarjum Nauczycielskiego, którego jestem kierownikiem. Serca mojej młodzieży przepełnione są dziś radością wielką, że zawitał w te mury seminarjum tak Dostojny Gość, pierwszy Arcypasterz, Prymas Polski, który dzierży rządy dusz całej Najjaśniejszej Rzeczypospolitej. Wyrażamy Ci, Arcypasterzu nasze najżywsze uczucia wdzięczności, że zechciałeś przybyć do nas. Jako kierownik seminarjum zdaję sobie doskonale sprawę z ważności warsztatu pracy pedagogicznej, jakim jest seminarjum nauczycielskie, które kształci przyszłych wychowawców ludu i nauczycieli pokolenia polskiego.

Kiedy szkoła szła w parze z kościołem dobrze się działo w Polsce. I dziś kładąc podwalinę pod fundament wielkiej rozbudowy Ojczyzny, utrzymać chcemy tę łączność między szkołą a kościołem, między nauczycielem i księdzem. Świadomi są tego moi współpracownicy, ciało profesorskie, które innego kierunku nie uznaje. Religja, która nas przeprowadziła poprzez niewolę, ma być podstawą działalności polskiego nieuczciela, wychowawcy katolickiego ludu polskiego.

Pragniemy jedności z kościołem i pracy, którąby wyszła na pożytek naszej wielkiej Ojczyzny.

Imieniem moich kochanych profesorów, imieniem wychowańców i tej młodzieży szkolnej i swojem składam Tobie, Najdostojniejszy Ks. Prymasie należny Ci hołd i proszę o Arcypasterskie błogosławieństwo.

Po przemówieniu ks. dyr. Filipiaka poważnie skompletowana orkiestra symfoniczna seminarjum odegrała uwerturę do opery „Gdybyś był królem" (Si j'etais Roi) Adama. Przy pulpicie batutę dzierżył profesor Z. G. Urbanyj. Orkiestra wywiązała się ze swego zadania popisowo, wzbudzając zainteresowanie Dostojnego Gościa, który jak wiadomo — sam jest bardzo muzykalny. Rozrzewnił Arcypasterza miły śpiew najmniejszej dziatwy szkolnej, która pod kierownictwem prof. Tylczyńskiego wykonała szereg pieśni, jako wiązankę pieśni narodowych. Tym najmłodszym koncertantom Dostojny Gość nie szczędził oklasków serdecznie się do nich uśmiechając, czem tak podbił te małe serduszka, że oczy dziatwy zwrócone były na Niego jak w obraz.

W dalszym ciągu popisywała się orkiestra smyczkowa, pod tymże wytrawnym kierownictwem profesora Z. G. Urbaniego.

Po wspólnem odśpiewaniu pieśni „My chcemy Boga" raz jeszcze popisywał się chór męski seminarjum, śpiewając potężny psalm „Najwyższy Rządca" Mendelsohna, poczem zaległa cisza. Oczekiwano przemówienia Arcypasterza. Serdeczne były te słowa, płynące z serca do serc, pełne miłości ojcowskiej...

„Te kilka chwil, tak piękne i wzniosłe, które tu wśród was przeżyłem, przypomniały mi jeszcze nie tak dawne czasy, gdy sam byłem wychowawcą i szczęśliwym pedagogiem. Dziś w Polsce, kładąc fundamenty pod wielką Ojczyznę w pierwszej linji dbać musimy o wytworzenie zdrowego, pięknego ducha polskiego. Wy, jako wychowankowie seminarjum, przyszli nauczyciele ludu polskiego kształtować będziecie młodą duszę polską i prowadzić ją do celów wyższych.

Nam dojrzałym ludziom przypadła w udziale odbudowa Polski, która poniewolna i po wielkiej wojnie dotknięta jest jeszcze jakimś zarazkiem śmiertelnym, jakby jakimś trądem. Dla wielkości Polski trzeba dusze odrodzić. My może nie doczekamy tego zupełnego odrodzenia. Ale wam przypadnie ta piękna rola i wy ją wypełnić musicie. Kształtować będziecie młode dusze, które nie zaznały niewoli, dusze bez jakichś majaczeń gorączkowych. Zawód wasz wymagać będzie dużo serca, dużo miłości i zapału. Rola nauczyciela nie jest zwykłym tylko zawodem, dla stanowiska, dla chleba. Wypełniać będziecie niejako powołanie kapłańskie pracując nad sercami i umysłem pokolenia. Pracując na niwie nauczycielskiej, pracujcie dla Polski.

Zaś wam dzieciom dziękuję za tak piękny śpiew. Obyście tak radośnie, szczerze i niewinnie śpiewały poprzez życie wasze. Pielęgnujcie tę pieśń polską, żeby rozlegała się jak najgłośniej poprzez nasze pola i łąki. Bo dziś pieśń polska zamało jest pielęgnowana, zamiera ona i szukać jej dopiero trzeba. Kiedy dorośniecie też śpiewajcie i kochajcie motywy ludowe przepięknej pieśni polskiej.

Wam zaś kochani profesorowie i tobie księże dyrektorze dziękuję za wasze światłe kierownictwo. To, co widziałem, każe mi wierzyć, że wychowanie młodzieży seminaryjnej jest w doświadczonych, pewnych rękach. Pracujcie tak nadal. Ja wam z głębi Arcypasterskiego serca błogosławię.

* * *

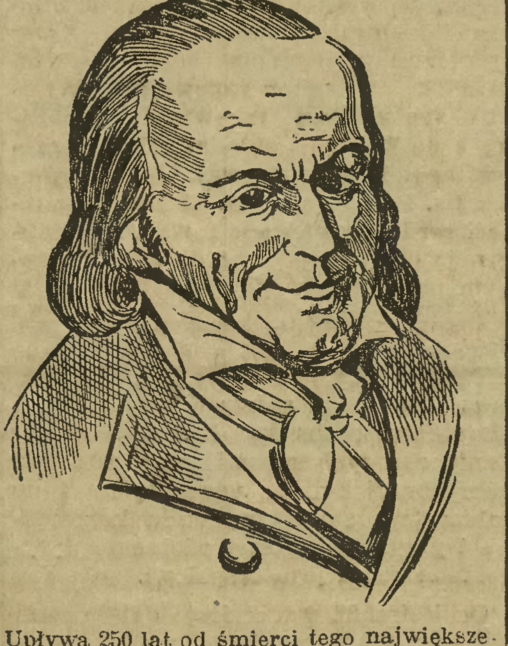
Po uroczystej akademji ks. Filipiak podejmował u siebie Dostojnego Gościa, który przepędził do godz. 4 czas wśród profesorów i zaproszonych gości. Redakcję „Dziennika Bydgoskiego" reprezentował redaktor naczelny p. Teska. Odpowiedając na przemówienia, Ks. Prymas wyraził swoje ukontentowanie ze stanu i ducha seminarjum, które służyć może za przykład innym podobnym zakładom.

O godzi 4 po południu odjechał Ks. Prymas Polski dr. Hlond autem do Poznania. W drodze około Rynarzewa zdarzył się mały wypadek, gdyż zepsuł się samochód. Natychmiast z Bydgoszczy wyjechał drugi samochód, który odwiózł Arcypasterza do Poznania.

Rys.

Benedykt Spinoza.

1677 — 1927

Upływa 250 lat od śmierci tego największego myśliciela i filozofa ludzkości.

Spinoza był holenderskim żydem. Ale jego sposób myślenia i etyka życiowa tak dalece odbiegały od zasad talmudu, że został on wyklęty przez władze żydowskie, a nawet rząd holenderski ulegając naciskowi potężnych w owym czasie geldhabów żydowskich, wypędził go z państwa.

Działalność duchowa Spinozy była bardzo wszechstronną. Prace jego z zakresu religji, etyki, przyrody, językoznawstwa, matematyki, państwowości, i polityki, dziś jeszcze nie straciły na swej wartości, nie zostały zdystansowane przez nowe odkrycia i poglądy.

Pozatem, był Spinoza znakomitym artystą malarzem i szlifierzem szkieł optycznych. Ten ostatni kunszt wykonuje się dziś mechanicznie, przy pomocy niezmiernie dokładnych narzędzi. Za czasów Spinozy, jednak była to sztuka, wyżej ceniona od najartystyczniejszego malarstwa, i rzeźbiarstwa.

Holandja jubileusz Spinozy będzie obchodzić w kwietniu br. Delegatem polskiego świata naukowego na tę uroczystość, mianowany został prof. Dr. Ignacy Myślicki z Warszawy.

KRONIKA

Bydgoszcz, wtorek dnia 8. marca 1927. r.

KALENDARZYK.

Dziś we wtorek Jana Bożego.
Jutro w środę Franciszki wd.
Wschód słońca o godzinie 6. 35.
Zachód słońca o godzinie 5. 49.

DYŻUR NOCNY W APTEKACH.

Od poniedziałku 7 bm. do poniedziałku 14 bm. dyżurują następujące apteki:
1) Apteka pod Koroną, ul. Dworcowa.
2) Apteka pod Niedźwiedziem, ul. Niedźwiedzia.

Wypożyczalnia książek Lektora, ulica Gdańska 141, otwarta codziennie od godz 8 rano do 6 wieczór. Telefon 1739.

TEATR MIEJSKI.

Dziś teatr rozbrzmiewać będzie serdecznym śmiechem na kapitalnej komedji amerykańskiej Montgomery'ego **„Tajemnica powodzenia"**, w brawurowem wykonaniu pp. Maasównej, Morozowiczowej, Piekarczykówej, Żabczyńskiej, Andrzejewskiego, Dominiaka, Dębowicza, Kwiatkowskiego, Klimaszewskiego, Lenka, Stępowskiego, Strzeleckiego i Wrońskiego.

Jutrzejszy wieczór wypełni tak owacyjnie przyjęta przez prasę i publiczność egzotyczna sztuka **„Mandaryn Wu"**, w której teatr rozwija prawdziwy przepych dekoracyjny, będący dziełem St. Węgrzyna, artyści zaś pod wodzą reżysera Strzeleckiego dają doskonałe typy. W sztuce tej rzetelny sukces święcą p.p. Wroński (tytułowa), A. Podgórska-Dybizbańska, Maasówna, Sarnecka, Lenk, Klimaszewski, Dominiak i inni.

Zaliczony do rzadkich i efemerycznych zjawisk na firmamencie operetkowym **„Domek trzech dziewcząt"** ujrzy niebawem światło rampy teatralnej na scenie bydgoskiej. Prześliczna ta operetka, pełna prawdziwego sentymentu, uśmiechu i humoru, której libretto osnute na kanwie życia genjalnego pieśniarza Szuberta, z piękną muzyką, złożoną wyłącznie z jego utworów, bardzo zręcznie powiązanych przez lat kilka utrzymywała się w Wiedniu na afiszu, budząc szczery entuzjazm. Teatr miejski przystąpił do opracowania tej pełnej wartości artystycznych operetki z całym pietyzmem. Orkiestrę zwiększono do 36 osób, przyczem sola skrzypcowe wykona łaskawie ceniony artysta-skrzypek prof. Muszyński. Koncepcja reżyserska M. Zonera, nad stroną dekoracyjną czuwa niezawodny Stanisław Węgrzyn.

Jednocześnie główny reżyser p. A. Kwiatkowski przygotowuje głośną komedję „Mecenas Bolbec i jego mąż".

Przedstawienia pasyjne „Golgoty".

Wiadomość o wystawieniu **„Golgoty"** przez zespół grudziądzki pod dyrekcją Henryka Czarneckiego, wywołała wśród niektórych sfer naszego miasta poważne wątpliwości, czy może wypaść dobrze podobnego rodzaju utwór na scenie w sali Patzera, gdzie niema odpowiednich dekoracji.

Otóż wszystkich wątpiących możemy uspokoić, jak bowiem dowiadujemy się, zespół grudziądzki przywozi dla **„Golgoty"** specjalny wagon stylowych dekoracji, a nawet sprowadza wszelkie odpowiednie rekwizyta, kostjumy stylowe i własne efekty świetlne.

Bilety na te interesujące, a podnioosłe przedstawienia pasyjne, nabywać już można w Księgarni Bydgoskiej, Gieryna, Plac Teatralny 3.

— **Święto Dowborczyków.** Dzień 11. marca 1918 r. był pamiętny zakończeniem krwawych walk I-go Polskiego Korpusu z bolszewikami. Dzień ten był ustalony jak „Święto Dowborczyków" i corocznie jest uroczyście obchodzony. W tym roku, tradycyjnym zwyczajem, Dowborczycy czcić będą to święto w pierwszą niedzielę po 11. marca, a mianowicie 13. marca.

W dniu tym odbędzie się w Warszawie zjazd Dowborczyków, z całej Polski, poprzedzony uroczystem żałobnem nabożeństwem za dusze poległych kolegów nad Dnieprem i Berezyną w latach 1917 — 1918, poczem zostaną złożone wieńce na grobie Nieznanego Żołnierza.

Uczestnicy zjazdu w powrotnej podróży korzystają z 66 proc. zniżki kolejowej.

— **Nabożeństwo z kazaniem dla głuchoniemych** w niedzielę, 13. bm. o odz. 10. w kaplicy św. Florjana. Uprasza się o udział wszystkich głuchoniemych z miasta jak również z okolicy. Zebranie Tow. Pol. Kat. Głuchoniemych o godz. 6. u p. Jarnatha (ul. Jana Kazimierza.)

— **Obywatele z Wilczaka** proszeni są o przybycie do sali p. Kleinerta nie w czwartek, lecz dopiero **w piątek,** dn. 11 bm., wiecz. o godz. 7-mej. Chodzi o **założenie Tow. Obywateli** na wzór podobnych towarzystw istniejących na Szwederowie i w Rupienicy.

— **Na budowę kościoła na Szwederowie** złoóył w naszej kasie pośredniczej p. Franciszek Janicki 4 zł., (cztery), co niniejszem kwitujemy.

— **Niejednemu tak na imię...** W sprawozdaniu „Z sali sądowej" podaliśmy, że Franciszek TTafelski został ukarany za oszustwo na 8 dni aresztu. Nie dotyczy to p. **Franciszka Tafelskiego,** obuwnika, zamieszkałego przy ul. Warszawskiej 20.

— **Wieczór Beethovenowski.** Wzorem wszystkich środowisk kulturalnych, które w marcu rb. uroczyście obchodzą stuletnią rocznicę śmierci wielkiego mistrza tonów, również w Bydgoszczy odbędzie się koncert beethovenowski, poświęcony wyłącznie jego twórczości. Profesorowie Zdzisław Jahnke (skrzypce) i Zygmunt Lisicki (fortepjan), dają w dniu 13. bm. w niedzielę, w sali Kasyna Cywilnego ul. Gdańska 160a wieczór sonat. Bilety na powyższy koncert sprzedaje Księgarnia i Skład Nut Jana Idzikowskiego, Gdańsk 16-17.

— **Praca oświatowa w T-wie Powstańców i Wojaków Bydgoszcz-„Macierz",** od czasu objęcia tego referatu przez por. rez. Skibińskiego, weszła na właściwe tory. Pierwszy wykład na temat: „Czem są nasze towarzystwa i jakie jest ich zadanie", wygłosił p. Skibiński. Drugi wykład o tzw. "niebezpieczeństwie niemieckiem i jak mu się przeciwstawić", wygłosił red. Nowakowski, okręgowy referent oświatowy. Oba wykłady ogólnie się podobały. Towarzystwo na którego czele obecnie stoi p. dyr. Masełkowski, przybyło w ostatnim czasie 12 nowych członków, między niemi są dwaj oficerowie rezerwy: major Hejnowski i por. Kasperski.

— **W „Sokole"** w gnieździe pierwszem również zapoczątkowano cykl pouczających wykładów .Na ostatniem posiedzeniu, p. inż. Szczudłowski przy pomocy dużej mapy, objaśnił drużynę jakie są granice Polski (naturalne i otwarte), jakie jest jej zaludnienie, obszar dawniej a dziś itd. Po wykładzie wywiązała się ożywiona dyskusja, przyczem poruszano sprawy aktualne, związane z obroną Pomorza, na wypadek wojny. Wykłady takie odbywać się będą częściej.

— **Towarzystwo Właścicieli domów w Bydgoszczy,** zawiadamia wszystkich właścicieli domów m. Bydgoszczy, że dnia 9. marca rb. w środę o godz. 7. wieczorem w sali Resursy Kupieckiej przy ul. Jagiellońskiej nr. 25, odbędzie się **wiec właścicieli** nieruchomości, celem zajęcia stanowiska co do nałożonego na właścicieli domów nowego ciężaru, w formie opłaty za czyszczenie ulic, w sprawie przymusowych przyłączeń do wodociągów i kanalizacji i innych. Wstęp tylko dla właścicieli domów za okazaniem jakiegokolwiek dowodu.

— **Działalność Grona Teatralnego „Jedność".** W Bydgoszczy zostało zorganizowane Grono Teatralne „Jedność", które ma za cel szerzenie kultury i oświaty w województwach poznańskiem i pomorskiem, szczególnie tam, gdzie dociera rzadko kiedy teatr zawodowy. W najbliższych dniach wyjeżdża Grono no Pomorze, odwiedzając: Tczew, Puck, Wejherowo, Gdynię itd., również tam, w przejeździe, urządzi przedstawienie. — Sekretarjat Grona mieści się przy ul. Dworcowej 7, II p.

KRONIKA POLICYJNA.

— **Policja aresztowała** w dniu wczorajszym 1 oszusta, za fałszowanie dokumentów, 4 złodziei, 3 kobiety za przekroczenie przepisów policyjno obyczajowych i uprawianie tajnego nierządu zarobkowego i 1 pijaka.

— **Znalezione przedmioty:** W drugiej połowie miesiąca stycznia 1927 r. zgłoszono następujące przedmioty znalezione: 3 ręczniki, 2 torebki damskie, 1 portmonetkę, 1 teczkę bronzową, 1 obrączkę ślubną, 1 trykot kąpielowy, 1 oponę samochodową, 1 kółko pedałowe od roweru, 1 szablę wojskową. Równocześnie zgłoszono 3 psy przybłąkane. Prawo własności należy zgłosić w wymienionym urzędzie, ul. Grodzka 32, pokój 7.

PROGRAM W KINACH.

Kino „Nowości". Od dnia dzisiejszego wchodzi na ekran dawno oczekiwane arcydzieło filmowe wytwórni „Ufa" wruszający dramat współczesny o głębokiej subtelnej treści i przepięknej wystawie w wykonaniu pierwszorzędnych sił artystycznych czarującej Lya de Putti, tragika Wernera Kraussa i innych. Prócz tego bardzo wesoła 3-aktowa komedja „Motorówka w plecaku". Całość programu 11 wielkich aktów.

„Hoot Gibson" — król sensacji w najlepszym filmie tego sezonu p. t. „Strzał z zasadzki" wyświetla kino „Corso". Prócz tego nadprogram wesoła komedja z psem Rolfem.

Z WIELKOPOLSKI i POMORZA

Kalendarzyk zebrań Ch. D.

BARCIN.

Zebranie organizacyjne Polskiego Stronnictwa Chrześc. Demokracji odbędzie się w Barcinie w środę, dnia 9 marca o godz. 6-tej wieczorem w lokalu p. Orłowskiego.

STRZELNO.

Wielki Wiec Chrześc. Demokracji odbędzie się w Strzelnie **w niedzielę, dnia 13 marca b. r.** o godz. 1-szej w południe w lokalu p. Grześkowiaka.

Z referatem przybędą **red. naczelny p. Jan Teska i prezes Okr. p. prof. Kaźmierczak.**

Szan. naszych Członków, sympatyków, jak niemniej życzliwe obywatelstwo najuprzejmiej zapraszamy. Panie mile widziane.

Zarząd Okręgowy.

WITKOWO. (Nowe boisko.) Głównie dzięki staraniom starosty b. pow. witkowskiego p. dr. Berety, postępuje sprawa boiska dla miejscowych towarzystw gimnastycznych raźno naprzód. Ostatnio uchwalił sejmik powiatowy 8 tys. zł. na ten cel. Również wielkie zasługi około tej sprawy ponosi miejsc. samorząd miejski, z inicjatywy p. burmistrza Neumanna, oraz pp. dr. Piechaczka, Wąsowicza, Ogórkiewicza, Knasta i in.

Z niecierpliwością oczekuje się obecnie rozpoczęcia prac ziemnych, które, jak twierdzi Urząd Budowlany, potrwać mają około 6 tygodni. Niewątpliwie wszyscy liczni sportowcy w chwilach wolnych od zajęć, wezmą żywy udział w pracach niwelacyjnych, i temsamem przyczynią się do przyspieszenia tychże. Wszak wszystkim nam zależy, by ci, którzy kiedyś mają stać się obrońcami Ojczyzny, już w latach młodzieńczych hartowali ciało i ducha. Wspomnijmy sobie pamiętne słowa jednego z naszych wieszczów, „Taka jest przyszłość narodu, jakie jego młodzieży wychowanie.“.

Osiek nad Notecią.

Z ruchu Ch. D. Staraniem zarządu miejscowego, na którego czele jako prezes stoi p. Lange, odbyło się drugie zebranie organizacyjne Chrześc. Dem. w ub. sobotę, w lokalu p. Cichosza, przy licznym udziale tak członków, jak sympatyków. Nie brakło przedstawicieli innych przekonań politycznych, lecz obrady cechowała powaga, to też dyskusja była nader poważna i rzeczowa.

Zebranie zagaił prezes Lange wstępnem przemówieniem. Protokół pisał sekretarz p. nauczyciel Czerwiński. Z referatem przybył sekretarz okr. p. St. Kunz z Bydgoszczy. W dyskusji zabierali głos pp. Smolarek, sołtys Schmidt, Janowiak, przewodniczący Lange i referent.

Ubolewano szczerze, że rząd nasz daje zły przykład rozrzutności, kupując konie za granicą, które to konie ponadto chore do kraju nadeszły, z czego wynikły olbrzymie straty. Takich strat by nie było, gdyby rząd konie w kraju zakupował. Zachęcano w końcu do skupienia się około sztandaru Chrześc. Dem.

Z Poznania.

Za kradzież mienia państwowego. Osadzono w więzieniu niej. Jankę, Kierszanka i Nowackiego za kradzież na szkodę skarbu Państwa w wysokości 14.000 zł. Janke i Kierszanek, byli zatrudnieni w warsztatach wojskowych zakładów amunicyjnych, pierwszy jako kierownik magazynu, drugi jako kierownik referatu handlowego. Obaj sprzedali Nowackiemu kilkadziesiąt ton ołowiu, własność państwową, o czem Nowacki wiedział.

Ludzie o kamiennych sercach. Na Alejach Marcinkowskiego najechał samochód starszą kobietę, nazwiskiem Juljanna Dobrowolska, która odniosła dotkliwe obrażenia. Samochód zatrzymano i zabrano do niego omdlałą i pokrwawioną kobietę, lecz zamiast do szpitala, zawieziono ją na ul. Ogrodową, gdzie ją posadzono na ławce i pozostawiono bez opieki. Auto następnie odjechało czemprędzej. Staruszkę zauważyła pewna pani, która zaopiekowała się nią i postarała się o odwiezienie jej do domu. Przywołany lekarz stwierdził złamanie obojczyka. Czyn jadących w aucie osób zasługuje na jaknajostrzejsze napiętnowanie. Jazda ta jednak nie ujdzie bezkarnie, gdyż jeden ze świadków zajścia zapamiętał sobie numer samochodu.

Wielkopolski Związek Harcerstwa wiecuje.

W Poznaniu odbył się dnia 6 bm. walny zjazd okręgu wielkopolskiego Związek Harcerstwa Polskiego. Po nabożeństwie w kościele farnym uczestnicy zjazdu zebrali się w jednej z sal uniwersytetu, gdzie powitał ich prezes okręgu kurator Chrzanowski. Przewodniczącym zjazdu obrano p. Romana Bnińskiego. Po przemówieniach powitalnych oraz sprawozdaniu zarządu z całorocznej działalności przewodniczący udekorował odznakami harcerstwa profesora uniwersytetu dr. Wrzoska i pp. Węcławskiego i Patrowskiego. Po południu po przyjęciu sprawozdania zarządu i udzieleniu absolutorjum dokonano wyborów uzupełniających oraz załatwiono sprawy organizacyjne. W południe, w przerwie między obradami odbyła się akademja ku czci twórcy skautingu gen. Baden-Powela. Prócz uczestników zjazdu przybyli na akademję p. wojewoda poznański, przedstawiciele władz miejscowych oraz publiczność. Na program akademji złożyło się przemówienie sekretarza Grzymałowskiego o zasługach gen. Baden-Powela oraz produkcje artystyczne. Na zakończenie postanowiono wysłać do generała Baden-Powella depeszę, wyrażającą mu hołd oraz zapewnienia gotowości do dalszej pracy pod sztandarami harcerstwa.

Skazanie międzynarodowego oszusta w Inowrocławiu.

Dokonał oszustw i kradzieży w Berlinie, Warszawie, Bydgoszczy itd.

Inowrocław, 7. 3. (Tel. wł.)

Izba Karna przy tutejszym Sądzie Powiatowym skazała niejakiego Sylwestra Józefa alias Maksymiljana Zdziechowskiego, nie wiadomo gdzie urodzonego i ile właściwie lat liczącego, „żonatego“ kawalera na dwa i pół roku więzienia. Opryszek ten dokonał oszustw lub kradzieży w Berlinie, Ostrowie, Warszawie, Bydgoszczy, Wschowie itp. Ostatnio dopuścił się oszukańczych i złodziejskich malwersacyj w Banku Polskim na niekorzyść p. Wiesego z Starejwsi i p. Błaszaka, mianowicie przez sfałszowanie weksli i dokumentów.

Z Inowrocławia.

W sprawie śmierci kolejarza Włódarka. Jak śledztwo wykazało, ś. p. Szczepan Włódarek, którego ciało znaleziono na torze kolejowym Inowrocław - Poznań, nie zmarł wskutek pijaństwa. Zmarły był kaleką i najprawdopodobniej wskutek kalectwa, upadłszy na ziemię, nie mógł się podnieść.

Kradzieże. Ub. piatek policja przytrzymała 19-letniego Feliksa Mroza i 20-letniego Jana Lasitę, bez stałego miejsca zamieszkania, za kradzież 8-iu ctr. zboża na szkodę gospodarza Włódarskiego z Miechowic. Tegoż dnia przychwycono trzeciego włamywacza do spółki zbożowej „Ein- und Verkaufsgenossenschaft“ w Inowrocławiu, w osobie znanego awanturnika na tutejszym gruncie, 18-letniego Wiktora Mocha.

Wypłata zasiłków dla **bezrobotnych** odbędzie się: dla żonatych z małą rodziną dnia 9 bm., dla samotnych, posiadających własne ognisko domowe, dnia 10 bm.

Przedstawienie „Golgoty“, misterjum pasyjnego w 5 obrazach Tadeusza Niewskiego, ilustrowane jest piękną muzyką Bacha i Brahmsa, a wykonane zostanie przez zespół grudziądzki, składający się z 40 osób.

Znowu przewrócenie lampy gazowej. W ub. piątek na ul. Zygmuntowskiej złamano znowu lampę gazową. Po bliższych dochodzeniach okazało się, że sprawcą był również woźnica z 4 pap. Dla informacji dodajemy, że podobnych wypadków było już 3.

Rozwój Klubu Radjoamatorów w Inowrocławiu. Na ostatniem zebraniu klubu wygłosił bardzo interesujący wykład, ilustrowany pięknemi rysunkami, p. prof. Birkenmajer, zaznajamiając słuchaczów z nową, doniosłą zdobyczą w dziedzinie radja. Sprawę lekcyj technicznych, tak ważnych i naglących, przełożono z powodu braku przewodniczącego sekcji praktycznej, na zebraniu zarządu. Sprawę lekcji teoretycznych załatwiono w nast. sposób: Wykłady prowadzić będzie p. prof. Birkenmajer w poniedziałki i czwartki, o godz. 19,30. Równolegle z teorją odbywają się na nich ćwiczenia. Dla kontrolowania frekwencji uczęszczających przygotowuje się listy obecnych. Mianowicie każdy, który nie przyjdzie bez usprawiedliwienia na lekcję, płaci 50 groszy kary. W wolnych głosach uchwalono urządzić audycję w szpitalu wojskowym.

Za wyprawianie awantur w kabarecie stawali przed sądem pokoju dwaj młodzieńcy. Ponieważ w głowie im się kręciło od wódki, przeto zaczęli uprawiać awantury, z czego w rezultacie wyszli poszkodowani, ponieważ sąd skazał ich za zakłócenie spokoju i za obrazę urzędnika, jednego na 20 zł, drugiego na 5 zł grzywny.

Około wystawy terminatorów. Przygotowania do zapowiedzianej na początek lipca br. wielkiej wystawy terminatorów, urządzanej przez inowrocławski zarząd okr. Zw. Młodzieży Polskiej, raźno postępują naprzód i zapowiadają zrealizowanie dzieła, zakrojonego na szeroką skalę. Na ostatniem zebraniu komitetu, które się odbyło w ub. piątek pod przewodnictwem ks. prob. Jaśkowskiego, przyjęto ponownie uchwałę ostatniego zebrania, według której przewidywana przez cechy wystawa terminatorów złączona będzie z takąż wystawą, urządzoną przez Związek Młodzieży. Następnie zakooptowano dalszych członków komitetu w osobach pp. Józefa Kornaszewskiego i Franciszka Benedykcińskiego. Członek Izby Rzemieślniczej w Bydgoszczy p. Bochiński oświadczył, że w imieniu cechów stawi wniosek do Izby Rzemieślniczej o udzielenie subwencji na cele wystawy. Dalej postanowiono wystawie dać następującą nazwę: „Wspólna wystawa okręgowa Związku Towarzystw Młodzieży Polskiej w Inowrocławiu ze Związkiem terminatorów mistrzów cechowych“. W końcu uchwalono urządzić wystawę w hotelu Basta (na wielkiej sali), a nie w Parku Miejskim.

Badanie zwierząt pociągowych domokrążców odbędzie się we wtorek, dnia 15 bm.

Na targu ostatnim płacono za funt masła do 3 zł., za mendel jaj od 2 zł., za funt szczupaka od 1,80 do 2 zł., za funt okonia 1,50 do 1,80 zł., leszcza 1,50. Drób od 50 do 70 groszy. Ruch na targu mimo niepogody dość ożywiony.

Kradzieże. Policja przytrzymała na gorącym uczynku kradzieży kartofli w majętności Trzaski, trzech osobników z Inowrocławia, których osadzono w więzieniu. W ub. czwartek przytrzymano i osadzono w więzieniu niej. St. M. z Inowrocławia, podejrzanego o kradzież w spółce „Ein- und Verkaufsgenossenschaft“ w Inowrocławiu.

„Golgota“ w Inowrocławiu. Zespół artystów Teatru Miejskiego w Grudziądzu, który tak dodatnio zapisał się w pamięci, objeżdża Wielkopolskę i Pomorze z podniosłem misterjum pasyjnem p. t. „Golgota“. Dla Inowrocławia dyrekcja przeznaczyła jeden dzień, mianowicie poniedziałek 14 bm. W tym dniu odbędą się dwa przedstawienia: o godz. 4 po poł. dla młodzieży, wieczorem o 8-ej przedstawienie po cenach zwykłych.

Z strajku w Hucie Szklanej. Dla uzupełnienia poprzednich naszych korespondencji należy dodać, że strajk objął tylko szeregi pracowników zawodowych, robotnicy niezawodowi pracują dalej normalnie. Zarząd Huty Szklanej od wybuchu strajku ze strajkującymi nie prowadził dotąd żadnych pertraktacji. Uczyni to prawdopodobnie w dniach najbliższych. W dn. 8 bm. odbędzie się w Warszawie ogólny zjazd delegatów zarządów hut w Polsce, który zastanowi się nad środkami, w celu zlikwidowania strajku.

Zjazd Związku Urzędników Kas Samorządowych w Inowrocławiu.

Główny Zjazd Związku Urzędników Kas Samorządowych na b. dz. pr. w Poznaniu, odbędzie się w Inowrocławiu, w sali hotelu Basta w dniu 12. marca 1927 r. o g. 1,30.

Na porządku dziennym znajdują się m. i bardzo aktualne wykłady:

1) „Stare obligacje komunalne jako papier lokacyjny w administracji komunalnej“ wygłosi p. dr. Hubert, wicestarosta krajowy, z Poznania.

2) „Samorząd gminny w czasach dawniejszych a w porze obecnej“, wygłosi p. burmistrz Kusielak z Ostrowa.

Udział wszystkich członków jest nie tylko pożądany, lecz konieczny.

Rogowo.

W ub. środę odbyło się w Rogowie zebranie organizacyjne Polsk. Stron. Chrześc. Demokracji staraniem p. Władysława Kanclerza, który też na ten cel udzielił bezpłatnie swego lokalu. Zebranie zagaił p. Wł. Kanclerz oraz wyłuszczył cel zebrania. Na sekretarza powołał nauczyciela p. Romana Kujawę, na ławników pp. Wojcińskiego, Nowickiego i Dąbrowskiego. Referat organizacyjno-poglądowy wygłosił sekr. okręg p. St. Kunz z Bydgoszczy. W dyskusji zabrali głos pp. przewodniczący Kanclerz, Łuczka, Łuczakowski, Strzyżewski, dyr. Lisiecki i referent.

Podkreślić wypada zgodność zebranych względem programu Chadecji.

Stosunki w Rogowie nie są takie jakie być winny w wolnej Polsce. Rogowo liczy wielu Niemców, a okolica niemiecka, ponadto bogata, stąd Polacy na własnej roli zależni są nieraz niestety od Niemców.

Kupiectwo i rzemieślnicy polscy wegetują. Mamy tutaj 2 kupców zbożowych, ale oni nie mogą sprostać konkurencji spółki niemieckiej (Kaufhaus), która daje nawet długoterminowe kredyty. Bolesne to, że Polacy swe produkty tam zawożą i swe oszczędności tam lokują. Nie możemy jakoś zrozumieć naszego interesu narodowego, lecz rozumiemy interes własnej tylko kieszeni. Czas najwyższy byśmy się poprawili, byśmy się upamiętali. Hasło nasze iść winno w kierunku: Swój do swego. Kto tego nie uczyni, zasługuje na publiczne piętnowanie.

Program Chrześc. Demokracji, szczególnie przypadł do gustu zebranym, bo jest międzystanowy i idzie w kierunku złotego środka. Zgoda i miłość bratnia zapanować powinna w szeregach robotniczych. Szczególnie patrjotyczne przemówienie wygłosił dyr. Banku Ludowego p. Lisiecki, znany działacz społeczny, który zobrazował stanowisko Rogowa tak pod względem narodowym jak gospodarczym.

Do komitetu organizacyjnego wybrano pp. Kanclerza, nauczyciela Kujawę, Nowickiego, Wojcińskiego i Dąbrowskiego.

Z POMORZA.

ŚWIECIE. ((Walne zgromadzenie Koła T. N. S. W.) Po wysłuchaniu sprawozdania Zarządu za rok 1926, oraz sprawozdania sekcji T. N., dokonano wyboru zarządu na rok bieżący. — Prezesem obrany został p. Habel, (pełniący obowiązki te piąty rok z kolei, sekretarzem p. Markowski, skarbnikiem p. Wołoszyn, wszyscy ponownie.

Załatwiono następnie szereg spraw organizacyjnych. W budżecie na rok 1927 preliminowano 50% wydatków na potrzeby sekcji T. N. zgodnie z art. 26 statutu T. N. S. W. Ponadto zajmowano się sprawami kasy koleżeńskiej członków Koła, znajdującej się od kilku lat w pomyślnym rozkwicie. W końcu przedyskutowano kilka kwestyj pedagogicznych.

WIĘCBORK. (Znowu wypadek na jeziorze.) W ub. wtorek wieczorem, utopił się w jeziorze więcborskiem 7-letni chłopiec Kazimierz Piechocki. Na ratunek pobiegli brat oraz dwie starsze siostry. Nie zdołali go jednak wyratować, lecz sami wpadli do wody. Przybiegli pp. Altmanowie, niemogli się jednak na łodzie utrzymać. Wyratował wszystkich prócz najmłodszego chłopca Kazimierza Piechockiego 56 letni szewc p. Berndt, który przyniósł drabinę.

Jezioro więcborskie żąda rok rocznie swej ofiary. Przed dwoma laty utopił się syn p. Maracha i pewien żołnierz. W ub. roku dwóch uczni stolarskich p. Blumy. W drugie święto Bożego Narodzenia 26 r. omało nie stracili życia w nurtach wody pp. Reipold i Sloma, oraz pp. Ledermanówna i Kucharski. Pomimo wszystkich tych wypadków i ostrego zakazu władzy miejskiej nie można zapobiec wypadkom.

Jarmark. Dnia 15. bm. odbędzie się w Więcborku jarmark na bydło, konie i kramny.

Wiadomości z Grudziądza.

Kalendarzyk teatralny.

Wtorek, dnia 8 bm. Chrześniak wojenny.
Środa, 9 bm. Teatr nieczynny.
Czwartek, 10 bm. Chrześniak wojenny.
Piątek, 11 bm. Teatr nieczynny.
Sobota, 12 bm. o 4 p. p. Pociąg widmo; o godz. 8 wiecz. Pociąg widmo.

Kina.

Kino Apollo wyświetla od poniedziałku najweselszą operetkę filmową p. t. „Cnotliwa Zuzanna“. W głównej roli męskiej Willy Fritsch. Wkrótce „Ben Hur“.

Kosztowny projekt. Ulica Radzyńska, u wylotu której znajdują się koszary wojskowe, wodociągi miejskie, park i cmentarze oraz place publiczne, a która stanowi główną arterję komunikacyjną z powiatem, należy do najbardziej ożywionych ulic miasta, szczególnie w dni targowe i świąteczne. Ulicę tę przecina w śródmieściu główna linja kolejowa Warszawa—Gdańsk, na której przesuwa się kilkadziesiąt pociągów na dobę. Silnie rozwinięta komunikacja kolejowa stanowi tak wielką przeszkodę dla ruchu kołowego i pieszego, a nawet pewne niebezpieczeństwo dla przechodniów i wozów, że zachodzi konieczność jaknajrychlejszego jej usunięcia i to przez wykonanie podjazdu kolejowego na skrzyżowaniu. Pertraktacje między dyrekcją kolejową a miastem w tej sprawie toczą się już od dwóch lat i dobiegają obecnie końca. Obowiązek wykonania powyższego projektu, którego zrealizowanie pociągnie za sobą wydatek około pół miljona zł., ciąży na kolei.

Zmiana własności. Hotel „Grudziądzki Dwór“ przy ul. Szewskiej przeszedł drogą kupna na własność miejskiej Kasy chorych, która urządzi w nim swoje biura. Powiatowa Kasa chorych przejęła od właściciela Czarnowskiego na własność kamienicę przy ul. Młyńskiej, w której to kamienicy mieszczą się jej biura.

Jarmark. Spęd trzody chlewnej na ostatnim jarmarku był niezwykle wielki; koni stawiono około 800, krów i bydła młodszego 250. Popyt na krowy był wielki, tak że koło południa stanowiska były już opróżnione. Przeciętnie płacono za dobre krowy z mlekiem 500—600 zł., za sztuki wyborowe do 800 zł. Targ na konie był mniej ożywiony, mimo że handlarzy i kupujących było dużo. Ceny płacono wysokie, lecz stosunkowo niższe, niż za rogaciznę.

Z życia sokolic. Sokolice grudziądzkie obchodziły uroczyście imieniny swej prezeski, p. Kazimiery Maciejewskiej, w auli gimnazjum żeńskiego. Uroczystość ta była wspaniałą manifestacją żywotności idei sokolej oraz przywiązanie druhen do swej kierowniczki. Na program obchodu składały się: śpiew, deklamacje, wręczenie kwiatów itp.

Żeński hufiec szkolny. Przy tutejszem gimnazjum żeńskiem zawiązał się hufiec szkolny. Prowadzić go będzie z ramienia Warszawskiego Komitetu Społecznego Kobiet do Obrony Kraju, nauczycielka wychowania fizycznego gimnazjum żeńskiego p. Jadwiga Bykowska. Dzięki jej i dyrekcji staraniom zgłosiły się na razie 62 uczennice z klasy IV do VIII, uzyskawszy zezwolenie rodziców.

W ub. poniedziałek odbyło się na dziedzińcu szkolnym uroczyste zawiązanie hufca. Komendant przysposobienia wojskowego, major Kępiński, w towarzystwie por. Garbaczewskiego i por. Borowczaka, powitał zgromadzony zastęp podniosłą, pełną patrjotyzmu, przemową, w której między innemi przypominał, że hufce żeńskie są dalszym ciągiem niezorganizowanych poczynań takich Polek, patrjotek-żołnierzy, jakiemi były Zofja Chrzanowska, Emilja Platerówna i Henryka Pustowójtówna. Stwierdził z radością, że nasz hufiec żeński jest drugim w Polsce, a pierwszym na Pomorzu. Do programu hufca wejdzie narazie wyszkolenie sanitarne i niesienie pomocy ludności cywilnej w czasie wojennych ataków gazowych, oraz służba łączności. W najbliższych dniach por. Borowczak wygłosi wykład o walce chemicznej i obronie przeciwgazowej.

Wykład o Górnym Śląsku w Szkole Budowy Maszyn. Na zaproszenie dyrektora szkoły Budowy Maszyn, p. Hercberga, tudzież uczniów zakładu, wygłosił dr. Władysław Borth wykład o Górnym Śląsku. Dr. Borth jest doskonałym znawcą stosunków panujących na G. Śląsku, albowiem brał wybitny udział w pracy plebiscytowej w powstaniu oraz w organizowaniu urzędu wojewódzkiego na Śląsku.

Działalność „Kuchni ludowej“. Urządzona i utrzymywana przez wydział ubogich magistratu kuchnia dla bezrobotnych i ubogich, jest niemałą pomocą w sezonie zimowym dla pozbawionych pracy i tych wszystkich, którzy nie mają nawet na chleb codzienny. Kuchnia ta wydaje gratisowe obiady ludności najuboższej i, jak mieliśmy to sposobność stwierdzić, obiady te są naprawdę pożywne i smaczne. Statystycznie działalność kuchni przedstawia się następująco:

Wydano obiadów: w grudniu 1926 r.: bezrobotnym 23.543, ubogim 9.622; w styczniu b. r. bezrobotnym 28.779, ubogim 11.683 obiady; w lutym: bezrobotnym 25.692, ubogim 7.911 obiadów. — Jak widać z powyższego zestawienia, kryzys bezrobocia najsilniejszy był w miesiącu styczniu, obecnie zaś maleje. Widać również, że miasto uczyniło wiele w dziedzinie pomocy dla dotkniętych nędzą i bezrobociem.

Walne zgromadzenie Banku Związku Towarzystw Kupieckich na Pomorzu. We wtorek, dnia 8 bm. o godzinie 2 po poł. odbędzie się w lokalu kawiarni Wielkopolanka w Grudziądzu, przy placu 23 Stycznia nr. 23-24 trzecie doroczne walne zgromadzenie członków Banku Towarzystw Kupieckich na Pomorzu, spółdzielni kredytowej z ograniczoną odpowiedzialnością w Grudziądzu.

Porządek dzienny obejmuje m. i. przyjęcie bilansu i udzielenie pokwitowania zarządowi i radzie nadzorczej, podział zysku, wybór czterech członków rady nadzorczej, określenie granicy kredytu, jaki może być udzielany jednemu członkowi, oznaczenie najwyższej sumy zobowiązań, jakie spółdzielnia może zaciągnąć itp. Członkom przy zaproszeniach rozesłano sprawozdanie rachunkowe za rok ubiegły.

Czytelnia Ligi Morskiej i Rzecznej. Liga Morska i Rzeczna otworzyła z dniem 1 bm. czytelnię i wypożyczalnię książek, w lokalu Izby Przemysłowo-Handlowej przy ul. Lipowej nr. 31. Czytelnia funkcjonuje we wtorki, czwartki i soboty od godz. 4 do 7 po południu. Wpis wynosi dla członków Ligi 2 zł. a opłata miesięczna od każdej książki 30 gr. Dla nieczłonków kaucja 2,50 zł. opłata miesięczna 45 gr., wpis 2 zł. Dla osób, biorących po dwie książki, wszystko podwójnie.

Zebranie Towarzystwa Robotników Katolickich. Walne doroczne zebranie Towarzystwa Katolickich robotników odbędzie się w niedzielę, dn. 13 bm. w sali parafjalnej po Gorzkich żalach.

Zebranie Stowarzyszenia Katolickiej Młodzieży Męskiej odbędzie się w czwartek, dnia 10 bm. o godz. 8 wiecz. w sali parafjalnej.

Walne zebranie Towarzystwa Walki z gruźlicą. W piątek, dnia 18 bm. o godzinie 7-ej wieczorem odbędzie się w sali posiedzeń Rady Miejskiej walne zebranie Tow. Walki z gruźlicą w Grudziądzu. Porządek dzienny obejmuje m. i.: sprawozdanie zarządu Towarzystwa, wybór trzech członków zgromadzenia w miejsce wylosowanych, tudzież dwóch zastępców, wybór komisji rewizyjnej, uchwała o przystąpieniu Towarzystwa do Związku przeciwgruźliczego w Warszawie, zatwierdzenie statutu przez walne zgromadzenie oraz oznaczenie wysokości składek członkowskich. W myśl statutu, walne zgromadzenie będzie prawomocne bez względu na ilość obecnych członków.

Walne zgromadzenie Stowarzyszenia Techników. Dnia 18 bm. odbędzie się doroczne walne zebranie Stowarzyszenia Techników w sali posiedzeń elektrowni miejskiej, o godz. 8 wieczorem.

Zebranie Związku Powstańców i Wojaków. Miesięczne zebranie Związku Powstańców i Wojaków, które odbyć się miało w środę, z przyczyn poważnych odłożone zostało do piątku. Odbędzie się więc ono w piątek, dnia 11 bm. o godzinie 7-mej wieczorem w sali hotelu Kellasa, przy ul. Wybickiego. Na porządku dziennym znajduje się m. i. wykład p. sędziego dr. Bortha na temat: „Ustrój polityczny i samorządowy Polski“. Zarząd uprasza wszystkich członków i sympatyków o liczne przybycie.

Wiec P. P. S. W niedzielę dnia 7 bm. w sali „Flora“ odbył się wiec P. P. S. Zgromadzenie było niezbyt liczne. Przebieg wiecu spokojny.

KRONIKA POLICYJNA.

Aresztowanie. Policja I kom. przytrzymała Szydłowskiego Maksymiljana, podejrzanego o dokonanie napadu rabunkowego.

Fałszywy alarm. Nieznani sprawcy rozbili szybkę w aparacie alarmowym straży ogniowej przy ul. Sienkiewicza i spowodowali alarm straży. Straż zjechała na miejsce — i wobec tego, że nigdzie ognia nie było, powróciła do koszar.

Systematyczna kradzież. Zamieszkały przy ulicy Lipowej 15 p. Poniecki Jan, zameldował policji o dokonywanej u niego systematycznie kradzieży węgla i kartofli z piwnicy. Poszkodowany straty swoje ocenia na 180 zł. Policja prowadzi energiczne dochodzenia i jest już na tropie złodzieji.

Wyścigi na ulicy Lipowej. Podczas największego ruchu na ulicy Lipowej, dwaj obywatele Bittner z Małego Tarpna, i Marcinkowski z Nowej Wsi, jadąc wozami ciężarowymi tą ulicą, postanowili urządzić sobie wyścigi. Wyścigi rozwinęły się w szalonem tempie i zapowiadały się przyjemnie, niestety kres im położyła policja ze względu na bezpieczeństwo przechodniów. Obu dziarskich woźniców sprowadzono do komisarjatu, gdzie spisano odpowiedni protokół, poczem obaj panowie, w tempie już znacznie wolniejszym, odjechali do domu.

Znów kradzież „pod Zagłobą“. Liedtke Robert, zam. w Kartuzach przy ulicy Gdańskiej, zameldował w komisarjacie III-im, że dzisiejszej nocy w hotelu „pod Zagłobą“, chwilowa współlokatorka, niejaka B. R., rzekomo żona wojskowego, skradła mu większą, ściśle nieustaloną kwotę. Policja prowadzi dochodzenia.

Ujęcie kieszonkowca. Ramsa Stefan, z zawodu ślusarz, zam. stale w Krakowie, przytrzymany został na tutejszym dworcu kolejowym za usiłowanie kradzieży kieszonkowej portfelu, w którym znajdowało się 1600 zł., na szkodę Mączkowskiego Franciszka, zam. w Łasinie pow. Świecie.

Zawiany Kazik. Pewien handlowiec z Jeżewa pow. Świecie został osadzony w areszcie policyjnym do wytrzeźwienia, ponieważ znaleziono go nieprzytomnego w rynsztoku przy ul. Rzezalnianej.

Kradzież z wytrychem. Zbożewska Marja, zamieszkała przy ulicy Rzezalnianej nr. 1, zameldowała w policji, że skradziono jej z zamkniętego mieszkania jedną kołdrę i płótno na koszule, ogólnej wartości 80 zł. — Złodzieje dotąd niewyśledzeni, dostali się do mieszkania za pomocą ukradzionych kluczy lub wytrychów. Dochodzenia policyjne w toku.

Kradzież z włamaniem. Handlarz starym żelazem Piotr Skibiński zam. przy ulicy Młyńskiej 4, zameldował policji, że ze składu jego, mieszczącego się przy ulicy Lipowej 68 skradziono miedzi, ołowiu i mosiądzu wagi około 50 kg., wartości koło 45 zł. Złodzieje dostali się do składu przez wyłamanie deski w drzwiach. Policja prowadzi dochodzenia.

Awantura uliczna. W nocy z soboty na niedzielę, na ulicy Nadgórnej, wybuchła awantura między pewnym urzędnikiem cywilnym a żołnierzem jednego ze stacjonowanych tu oddziałów. Przyczyną awantury była... spódniczka. Policja obu panów przytrzymała, poczem żołnierza odstawiła na odwach, a urzędnika po spisaniu protokółu uwolniła.

Wykaz osobisty znaleziono. Znaleziono wykaz osobisty na nazwisko Marty Kotlewskiej, zamieszkałej we wsi Kuncewicze, koło Chełmży, w pow. toruńskim. Wykaz osobisty jest do odebrania w komisarjacie III-cim. Ciekawe jest, że ten sam wykaz osobisty był zgubiony również w styczniu, został wówczas też znaleziony i oddany przez tenże komisarjat właścicielce.

Za nielegalne przekroczenie granicy policja przytrzymała Pruskiego Antoniego, bez stałego miejsca zamieszkania. Pruski osadzony został w areszcie policyjnym.

Ujęcie poszukiwanego. Poszukiwany przez tutejszą prokuraturę Filipowicz Jan, aresztowany został przez policję w Toruniu i przekazany policji tutejszej, która oddała go do dyspozycji prokuratorji.

Szulerzy przed sądem.

Amatorzy „trzech kart“ i cudzej gotówki w więzieniu.

Gra hazardowa w trzy karty, rozpowszechniona bardzo na Pomorzu, staje się prawdziwą plagą ludności. Ofiarą jej padają nieraz **naiwni obywatele, szukający szczęścia** lub pragnący łatwego zarobku. Uprawiają ją nieraz **zawodowi oszuści** i to nie w mieszkaniach prywatnych, ale **w oberżach i restauracjach, a nawet w pociągach podczas jazdy kolejowej.**

Korespondent naszego pisma miał możność przed niedawnym czasem przysłuchiwać się **epilogowi podobnej sprawy w Grudziądzu,** która rozegrała się przed sądem ławniczym. Przewodniczył sędzia dr. Władysław Borth.

Na ławie oskarżonych zasiadło trzech szulerów: **Stanisław Schmidt,** ślusarz z Grudziądza, oskarżony nietylko o grę hazardową, jaką uprawiał podczas jazdy pociągiem z Brodnicy do Grudziądza, ale i o kradzież 400 zł., jakiej przy tej sposobności dopuścił się na swoim towarzyszu, grającym z nim w karty. Dalej na ławie oskarżonych znalazł się **Antoni Polek, introligator z Grudziądza,** który oskarżony został o to, że, grając w trzy karty w pociągu, okradł swego sąsiada, którego prosił o wymianę drobnych monet na jeden banknot w wysokości 100 zł. Dobroduszny sąsiad banknot dał, wzamian od Polcka nic nie otrzymał, a gdy się dopominał o pieniądze, ten zręcznie wyskoczył z pociągu na najbliższej stacji kolejowej, a następnie wsiadł niespostrzeżenie do innego przedziału pociągu. Wreszcie jako trzeci szuler na ławie oskarżonych zasiadł **przedsiębiorca budowlany p. Reich z Brodnicy.**

Sąd opierając się na zeznaniach świadków, skazał Stanisława Schmidta **na dwa miesiące więzienia,** Antoniego Polka **na jeden miesiąc,** a Jana Reicha **na dwa tygodnie więzienia. (K.)**

Z Torunia.

Nocny dyżur ma od dnia 5 do 11 bm. włącznie apteka „Pod Orłem“, Rynek Staromiejski.

Teatr Miejski. W poniedziałek, dnia 8 bm. drugie popularne przedstawienie dla szkół i wojska, po cenach jaknajniższych, które wypełni dramat w 6 obrazach p. t. **„Głośna sprawa“.**

Szczęśliwa kolektura. W 18 i 19 dniu ciągnienia 5 kl. 14 loterji państwowej wygrały w kolekturze p. Billerta w Toruniu kupione losy: 15275, 18557, 19515, 19880 (300 zł.), 30197 (300 zł.), 34973 (300 zł.), 35110) (400 zł.), 39280, 41733, 43492, 46949, 49039 (400 zł.), 56265 (300 zł.), 59677 (300 zł.), 65773, 76266 — Losy I. kl. 5 loterji państw. już można tamże nabyć ¼ — 10 zł., ½ — 20 zł., 1/1 — 40 zł.

Turniej „Ping Pong“ o mistrzostwo m. Torunia. Klub sportowy „Zuch“ urządza w dniach 12 i 13 bm. w małej sali „Parku Wiktorji“, turniej ping pongowy o mistrzostwo miasta Torunia. Osoby uprawiające ten sport, uprasza się o zgłoszenie swoje udziału w turnieju. Zgłoszenia przyjmuje klub sportowy „Zuch“, Rynek Nowomiejski 1, od godz. 15 do 22 do dnia 11 bm. włącznie.

Krzyż zasługi za wyratowanie 3 chłopaków na Wiśle. W związku z wyratowaniem trzech chłopaków, którzy topili się w ubiegłym tygodniu na Wiśle, przez p. Szwieca, zarząd Klubu Wioślarskiego w Toruniu wystosował do p. Szwieca pismo z wyrazami uznania za czyn bohaterski. Pozatem p. Szwiec, członek Klubu Wioślarskiego, przedstawiony ma być przez władze do srebrnego krzyża zasługi.

Przeniesienia. Rozkazem ministra spraw wojskowych przeniesieni zostali: podpułk. Ludwik Ihnatowicz z 63 pp. do komendy m. Torunia na stanowisko referenta bezpieczeństwa i dyscypliny, pułk. Mieczysław Kawka z PKU Dubno do PKU Toruń na stanowisko komendanta, por Włodzimierz Lewczak z dyspoz. d-cy 4 szwadr. taborów do kadry sam. wydz. artyl. z równoczesnym przydziałem do 8 pac. na stanowisko płatnika, por. Piotr Korenchendler z 4 p. lotn. do 3 p. lotn por Mieczysław Herman z 4 p. lotn do 11 p. lotn. por Aleksander Kiszakiewicz z dyspozycji dow. O. K. VIII w stan spoczynku.

Rezygnacja prezydenta p. Bolta? Pogłoski o zamierzonej rezygnacji prezydenta miasta p. Bolta krążą w Toruniu od kilku dni. Zamiar ustąpienia z zajmowanego stanowiska p prezydent podobno motywuje trudnościami, jakie istnieją od dłuższego czasu tak w łonie samego magistratu jako też i rady miejskiej oraz naprężonych z tego powodu stosunków pomiędzy p. prezydentem a jego władzą nadzorczą. W kołach politycznych naszego miasta, jako o głębszej przyczynie ustąpienia mówią, że krok taki należy tłómaczyć niebezpiecznymi dla miasta wpływami endeckich doradców prezydenta Bolta, który od dłuższego czasu już stał się posłusznem narzędziem w rękach kilku politykierów endeckich.

Z rocznem dzieckiem na ręku z więzienia zasiadła na ławie oskarżonych Stanisława Szutkowska, za kradzież chleba, mąki i różnych drobnych rzeczy w Chełmży. Szutkowska odsiaduje już karę za szereg innych kradzieży, i według zeznań świadków, była plagą Chełmży. Jest żoną robotnika bezrobotnego i ma w domu czworo dzieci, a z piątem rocznem przebywa w więzieniu. Prokurator wniósł o trzy lata więzienia, sąd skazał oskarżoną na 6 miesięcy. W czasie przemowy prokuratora, który żądał dla matki wysokiej kary, maleństwo na podłodze sądu również po swojemu szczebiotało, co na publiczności i trybunale robiło pewne wrażenie.

Bibljoteka T. C. L. przy ul. Wysokiej 12 otwarta codziennie od godziny 11 do 13 i od 15,30 do 18,30, w niedziele tylko od 11 do 13. Filja na Jakóbskiem przedmieściu (ul. Lubicka 44) tylko w niedzielę od godz. 14 do 15.

Tczew.

Za wieprza zjedzonego uśmiecha się koza. Przed kilkunastu dniami posiedziciel w Bałdowie p. Burandt zawiadomił policję, że został mu skradziony wieprz. Policja śledcza, aczkolwiek była na tropie, na razie nie mogła przychwycić amatora cudzej wieprzowinki. W tych dniach jednakowoż winowajca zaskoczony został wizytą naszych stróżów bezpieczeństwa, którzy jako dowód namacalny, znaleźli 5 funtów tłustego wieprzowego boczku. Sprawcą nieszczęśliwej imprezy jest niejaki S. z Tczewa, który ukradł wieprza, do którego mu jeszcze dodadzą prawdopodobnie kozę.

Na gościnne występy. Dwie, bardzo eleganckie damy, wydalone z Gdańska jako obce poddane, przyjechały do Tczewa na gościnne występy, lecz ciekawość bezprzykładna naszej policji tak była przenikliwa, że nawet im nie pozwoliła obejrzeć dobrze miasta a odesłała do szpitala, gdzie chwilowo się niemi zaopiekowano.

Ceny rynkowe w Tczewie. Ceny przeciętne: Wieprzowina 1,70—2,20 zł, wołowina 1.10—1,40 zł., cielęcina 1,20, jajka 1,70—2,20, mendel, masło 2,70—3,10 kiełbasa 1,70—2,20. Czerwona kapusta 15 gr. funt. Biała kapusta 10 gr. Brukiew 10 groszy, pasternak 10 gr. Cebula 35 gr. funt.

Powódź.

Stan wody w Wiśle przedstawiał się dziś rano następująco: Zawichost 2,75, Warszawa 3,96, Płock 3,20, Toruń 4,43, Fordon 4,26, Chełmno 4,13, Grudziądz 4,30, Korzeniewo 4,55, Piekło 4,52, Tczew 4,18, Einlage 2,28, Schiewenhorst 2,38. Pierwsza fala minęła Toruń w dniu wczorajszym przy stanie 4,45, następna fala spodziewana jest dnia 10. marca przy stanie 4,80. W Wyżkowie lody ruszyły. W Toruniu bez lodów.

W Brdyujściu stan wody **6,48**. Woda stanęła. Łąki zalane.

Powódź w Ostromecku

Wisła przybrała i zalała gminę Wielka Kępa, która stała się prawdziwą wyspą. Woda ciągle przybywa, tak, że dziś jeszcze określić nie można jakie rozmiary powódź przybierze i ile spowoduje strat.

CIĄGNIENIE LOTERJI PAŃSTWOWEJ.

W 21 dniu ciągnienia państwowej loterji główniejsze wygrane padły na numery następujące:

5 000 złotych na nr. 23156.

Po **3 000 zł** na n-ry: 1436 2527, 24485.

Po **2 000 zł** na n-ry: 33279 42713, 78544

Po **1 000 zł** na n-ry: 11895 18389 36098 79527.

Po **600 zł** na n-ry: 8784 15015 25282 33129 36934 42423 46699 54977 58319 63416 70480 71513 76623 79409

Po **500 zł** na n-ry: 714 3750 5304 7831 10934 15827 19119 33726 43374 47444 52514 57214 66586 78859.

Po **400 zł** na n-ry: 2792 2921 3753 5261 5502 5659 7378 9141 12439 13416 13596 16442 19046 20980 21216 21848 23012 23269 27023 27154 35770 35819 35884 35901 35988 36057 36027 36154 36822 38972 40622 41195 42195 42637 44510 51251 51926 53047 53558 55173 55488 57071 58096 65550 69616 70760 70821 71416 71961 77894.

Zjazd Związku cechów krawieckich okręgu VIII bydgoskiego

odbędzie się 13 marca br., o godzinie 11 przed południem w Bydgoszczy, w „Ognisku", przy ul. Jagiellońskiej 71, obok głównego odwachu.

Z powodu bardzo ważnych obrad uprasza się szanownych kolegów o gremjalny udział w zjeździe.

Koledzy nienależący do cechu mile widziani.

Zarząd cechu krawieckiego w Bydgoszczy.

Dalsze polepszanie się bilansu Banku Polskiego.

Bilans Banku Polskiego za ostatnią dekadę lutego roku bieżącego, wykazuje w dalszym ciągu wzrost zapasu kruszcu t. j. złota i srebra o 2,6 milj. zł. do sumy 149,2 milj. zł., oraz wzrost zapasu walut i dewiz o 8,5 milj. zł., do sumy 220 miljonów złotych.

Portfel wekslowy powiększył się o 1,1 milj. zł. (329,1 milj. zł.), pożyczki zabezpieczone zastawami o 342 tys. zł., (10,7 milj. zł.) Salda na rachunkach żyrowych i innych zobowiązań, jak zwykle na końcu miesiąca, zmniejszyły się o 19,3 milj. zł. (212,5 milj. złotych).

Obieg biletów bankowych powiększył się o 50 milj. zł. i wynosi 633,5 milj. zł.

Pokrycie złotego w związku z wzrostem obiegu banknotów, obniżyło się zatem i wyniosło na 1. marca 55,43 proc.

Zaznaczyć wypada, że zapas kruszcu i walut, służących jako pokrycie obiegu biletów bankowych, wzrósł od 1. stycznia br. o 71 milj. złotych.

Po zamknięciu kroniki.

— **Ucieczka Bleka.** Nie żaden defraudant, nie student żądny przygód z Indjanami, ani nie uwodziciel, bojący się ojcowskiego kija swej ofiary. Blek jest to sobie kundel, ale ze szlachetnej rasy dobermanów. Uciekł on drowi Gintylle. Dlaczego to uczynił, pozostanie na zawsze zagadką jego psiej duszy Bo i wyżerkę dobrą miał, i miękki materac do spania, i czułą opiekę lekarską w razie niedyspozycji. Ludzie przenikliwi przypuszczają, że poleciał do Warszawy, aby ofiarować tam swe usługi w zakresie sanacji państwa Ktoby jednak Bleka spotkał, niechże go weźmie za obrożę i odprowadzi do dra Gintyłły, ul. Cieszkowskiego 3, gdzie dostanie sutą nagrodę.

— **Łódź wykupuje cegiełkę na budowę pomnika H. Sienkiewicza.** Prezydjum magistratu m. Łodzi na ostatniem swem posiedzeniu uchwaliło zakupić cegiełkę 100-złotową na fundusz budowy pomnikża Henryka Sienkiewicza. w Bydgoszczy.

OSOWAGÓRA.

Zebrania T-wa Powstańców i Wojaków odbywać się odtąd będą w szkole, z powodu odmówienia towarzystwu salki przez p. Szymańskiego.

Na zebranie w tę niedzielę o g. 2 popoł. przybędą przedstawiciele okręgu i obwodu.

Z ŻYCIA TOWARZYSTW.

Zebranie Zarządu Okręgowego Chrześc. Zjedn. Zawodowego odbędzie się w czwartek, dnia 10 bm. o godz. 7-ej w sekretarjacie, ulica Dworcowa 2.

Na porządku obrad bardzo ważne sprawy.

Zebranie Chrz. Z. Z. filji prac. komunalnych, w piątek, 10 bm. wiecz. o 7-ej w „Ognisku", ul. Jagiellońska 71. Ważne sprawy. Referat p. **red. Kobierskiego.**

O godzinie 5-tej posiedzenie członków zarządu, obecność wszystkich członków pożądana.

Zebranie Chrześc. Zjedn. Zaw. filja metalowców, w piątek, dnia 10 bm. wiecz. o godz. 6 w „Ognisku", ul. Jagiellońska 71. Z powodu bardzo ważnych spraw, m. in. sprawy zarobkowe, uprasza się o liczny udział.

Halka. Jutro w środę, o godz. 8. wiecz. w lokalu p. Jarnatha przy ul. Jana Kazimierza lekcja śpiewu, Tamże o godz 7. zebranie zarządu i komis i zabawowej.

Sekcja Dobroczynności. Dziś, wtorek, walne zebranie o godz. 7 na salce przy kościele św. Trójcy.

Tow. śpiewu „Lira". Wspólna lekcja dziś we wtorek, wiecz. o godz. 7,45 na salce druha Kołodzieja.

Tow. Polsko-Katolickich Robotników parafji św. Trójcy. Pogrzeb członka naszego ś. p. Władysława Lewandowskiego odbędzie się dziś, wtorek, o godz. 5-tej popołudniu z domu żałoby ul. Błonia nr. 22.

Bydgoskie Tow. Wioślarskie. Roczne walne zebranie odbędzie się w środę 16 marca br. wiecz. o godz. 7,30 w Resursie Kupieckiej.

Tow. śpiewu „Lutnia", Bydgoszczy. Dziś we wtorek o godz. 8 wiecz. zebranie plenarne w lokalu kol. Jarnatha, ul. Jana Kazimierza.

Tow. Czeladzi Kat. Plenarne zebranie w środę o godz. 7,30 w Domu Czeladzi, Zygmunta Augusta nr. 8. Zarazem uprasza się członków uiścić się ze składek miesięcznych.

Stow. Młod. Polek „Promyk". Zebranie urozmaicone w środę, 9 bm. o godz. 7 wieczorem, na którem wykład p. prof. Boniakowskiego z obrazami świetlnemi o Ameryce. — Lekcja śpiewu już o 6,30. — Zebranie plenarne oddz. starszego w niedzielę, 13 bm. o godz. 4 (po nabożeństwie pasyjnem).

Nadzwyczajne walne zebranie Bydgoskiego Klubu Sportu Wędkowego odbędzie się dnia 9 marca o godz. 8 wieczór, w lokalu restauracji „3 Maja" na pl. Piastowskim. Sprawy są ważne i przybycie wszystkich członków konieczne. Termin wznowienia legitymacji na rok bież. upływa w dniu 1. kwietnia. Legitymacje wydaje skarbnik: ul. Śniadeckich 52 a I p. Wolański.

Tow. Kupców Det. branży spożywczej. Plenarne zebranie w czwartek, 10 bm. o godz. 7,30 wiecz. w Resursie Kupieckiej.

Tow. Przemysłowo-Rzemieślnicze. Zebranie plenarne odbędzie się dopiero 15 bm. o godz. 8-ej w Ognisku. Zebranie zarządu 8 bm. o godzinie 7,30 w lokalu posiedzeń.

Tow. ogródków szreberowskich „Swoboda" urządza dnia 16 bm. w lokalu p. Żółkiewicza, ul. Śniadeckich 18, o godz. 18-ej (7-ej) walne zgromadzenie, na które członków zaprasza zarząd. Wnioski na walne zgromadzenie należy skierować do 12 bm. na ręce p. radcy Goncerzewicza, ul. Gdańska 159.

Bydg. Klub Krokietu. Dziś, we wtorek, o godz. 7 wiecz. zebranie miesięczne w lokalu p. Ganasińskiego przy ul. Jezuickiej.

„Sokół" Bydgoszcz III. Zebranie komisji finansowo-gospodarczej w piątek, 11 bm. o godz. 20-tej w lokalu druha Konieczki, ul. Lenartowicza.

Koło Muzyczno-Orkiestralne. Zebranie miesięczne odbędzie się dziś, we wtorek, o godz. 8 wieczorem w lokalu p. Ganasińskiego przy ul. Jezuickiej.

Grono Przyjaciół Sceny. Dziś, we wtorek, zebranie plenarne o godz. 7 wiecz. w Strzelnicy.

Stow. Naucz. Szkół Wydział. na Pozn. i Pom. Koło Bydgoszcz. Posiedzenie plenarne odbędzie się w środę 9 bm. o godz. 7,15 w szkole wydziałowej męskiej, ul. Konarskiego 7. Porządek obrad jest następujący: 1) referat: „Dydaktyczne i wychowawcze wartości języka ojczystego w szkole" — p. prof. Góralczyk. 2) Sprawy bieżące. 3) Wolne głosy.

Ceduła Urzędowa Giełdy Pieniężnej w Poznaniu.

POZNAŃ dnia 7 marca 1927 roku.

PAPIERY PROCENTOWE

Pozn. listy zast. (przedwojenne)	62.—
dolarowe listy Pozn. Ziem Kred (za 1 dolar)	8,—
list. zboż. Pozn. Ziem. Kred.	23,70 –24,—
8 proc. państwowa pożyczka złota	1,65
5% Pożyczka konwersyjna	—0,60

AKCJE BANKOWE

Bank Kwilecki Potocki i Ska I—VIII em	6,50
Bank Przemysłowców I—II em	1,70—1,80
Bank Związku Spółek Zarob. I—XI em.	14,— 14,25—14,30

AKCJE PRZEMYSŁOWE

Cegielski H. I. em.	34,—
Herzfeld Viktorjus I em.	36,—37,—
Dr. Roman May I—V em.	60,—
Poznańska Spółka Drzewna I—VII	0,4– 0,50
Unja (dawniej Ventzki) I—III ex kup.	10,20
Wisła, Bydgoszcz I—III em.	5,50

TENDENCJA nieco mocniejsza.

Notowania Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu.

Poznań, dnia 4 3 1927 roku.

płacono za 100 kg. w zł.

Żyto	40,50 –41,50
Pszenica	5 ,00—53,00
Jęczmień	30,00—33,00
Jęczmień b.	33,50—36,50
Owies	32,00—33,00
Groch polny	51.00—56,00
„ viktorja	78,00—88,00
Seradela	23,00—25,00
Mąka żyt. 70 proc. z wor. stan.	—59,25
„ „ 65 „ „ „ „	—6 ,75
„ pszen „ „ „ „	73,75—76 75
Ziemiaki f	— 7,75
Peluszka	30,50—32.50
Otręby żytnie	27,50—28,50
„ pszen.	—27,50
Wyka latowa	35,00—37,00

Bank Polski płacił dnia 8 marca br. za:

dolary amerykańskie	8,89 8,90
funty szterlingów	43,33
franki francuskie	34,81
franki szwajcarskie	171,73
marki niemieckie	211,28
guldeny gdańskie	172,65
szylingi austrjackie	125,55
liry włoskie	39,07

Wartość złota. Minister skarbu ustalił wartość 1-go grama czystego złota na dzień 8 marca na 5 zł., 94,84 gr.

KALENDARZYK TEATRALNY.

Wtorek 8. 3. **Tajemnica powodzenia.**
Środa 9. 3. **Mandaryn Wu.**
Czwartek 10. 3. **Tajemnica powodzenia.**
Piątek 11. 3. **Mandaryn Wu.**
Sobota 12. 3. **Domek trzech dziewcząt** (prmj).

Konkurs.

W Pomorskim Urzędzie Wojewódzkim wakuje posada

administratora Zarządu Łąk Państw. w Czersku.

Objęcie tegoż stanowiska nastąpi z dniem 1 maja b r. za umową służbową z wynagrodzeniem według VIII stopnia służbowego (szczebla „a“) w myśl ustawy o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska z dnia 9 października 1923 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 116 poz. 924).

Podania należy wnosić do **20 marca 1927 r.** do Urzędu Wojewódzkiego (Wydział Prezydjalny) w Toruniu z dołączeniem życiorysu, metryki urodzenia, dowodu obywatelstwa polskiego, świadectwa moralności, świadectw szkolnych, świadectw z dotychczasowej praktyki oraz zapodaniem referencji dwóch wiarogodnych osób. Wymaga się znajomość meljoracji łąk i ukończenia średniej szkoły rolniczej. Pożądana jest znajomość języka niemieckiego. (5220

Toruń, dnia 3 marca 1927 r.

Wojewoda:
w z. (—) Dr. Seydlitz.

A. 5. — 1386/27.

NASIONA

warzywne, kwiat., pastewne i leśne
w wyborowych gatunkach poleca

ANTONI MARCHEL

skład nasion
Bydgoszcz, ul. Jezuicka 12 (przy Farze).
Cennik wysyłam na żądanie. (4545

ALBORIL
PŁATKI MYDLANE

Wybuchła w waszym obwodzie zaraza pyska i racic lub pryszczyca
wtedy zabezpieczajcie zagrody radykalnym środkiem 5175

„SULFOLIQUID D. S.“

z wytwórni: **Chemische Werke Marienfelde-Berlin.** Gen. zast. na Polskę: **„HELWECJA“ Bydgoszcz-Bielawki**

500 zł. nagrody!

otrzyma ten, kto wykryje oszczerców żydowskich, którzy rozlepiają po mieście kartki z bezczelną treścią, ubliżającą memu specjalnie, fachowo prowadzonemu handlowi obuwia i mej osobie. (5158

Stanisław Fudziński, Szpitalna 5.

Kolonjalkę
z towarem, mieszkaniem przy ul. Gdańskiej sprzedam zaraz. Gdzie? wskaże Dz. Bydg. (5171

Gospodarstwo
43 morgi z dobremi budynkami, 15 minut od tramwaju na sprzedaż. Łaganowski, Gdańska 102. 5189

Państwowe Nadleśn. Zbiczno

powiat Brodnica (Pomorze)
sprzeda w drodze submisji **dnia 18 marca br.**
ca. 4270 m³ sosnowego drewna użytkowego
z cięć bieżącego roku gospodarczego.
Szczegóły w Rynku Drzewnym. (5221
Nadleśniczy.

Stenotypistka

biegła w polskim i niemieckim, **natychmiast poszukiwana** za dobrą płacą. Of. do Dz. Bydg. pod „St. N.“ (5145

Sprzedaż przymusowa.

W czwartek, dnia 10 bm. o godzinie 10-tej przedpoł. sprzedam przy ulicy **Grodztwo 29,** (stolarnia Bartz) przez licytację najwięcej dającemu za gotówkę:

1 umywalkę dębową
z płytą marmurową. (5211
Kozłowski, komornik sądowy w Bydgoszczy.

4000.— zł.

złoży rutynowany kupiec, posiadający pierwszorzędne referencje, obeznany dobrze w książkowości, władający językiem polskim i niemieckim, **przy otrzymaniu odpowiedniej posady** wzgl. przyjmie zastępstwo poważnych fabryk branży spożywczej. Łask. zgłoszenia lecz tylko firm i fabryk poważnych, do adm. Dzienn. Bydgoskiego pod „Poważne“. (5153

ROZMAITE

300 złotych
pożyczki za procentem i gwarancją interesu poszukuję. Gdzie, wskaże filja Dzien. Bydg., Dworcowa nr. 2. (F-2511

Wdowa
majątkowo dobrze usytuowana zawrze znajomość z człowiekiem honoru. Oferty pod „J. K. 100“ do filji Dzien. Bydg., Dworcowa 2. (F-2523

3000 zł.
pożyczki potrzebuję na 6 miesięcy. Dobry procent. Of. pod „O. N. 10374“ do Dz. Bydg. (5219

Konfekcja, Manufaktura na spłaty Lucjan Szulc

3783 **Jana Kazimierza 2.**

POLECENIA

Od 15 złotych
wykonuje płaszcze i kostjumy damskie, pracownia stojąca pod kierownictwem pierwszorzędnego krojczego z praktyką berlińską i paryską. Podwale 2, róg ul. Kościelnej. (3403

Plisowanie
i karbowanie sukien wykonuje tanio i w krótkim czasie A. Szczyszek, Paderewskiego 11 a. (F-2528

SPRZEDAŻE

Młyn wodny
budynki masywne, do tego 95 mórg 80.000 zł; hotel, restauracja z kamienicą 35.000 zł; majątki, gospodarstwa poleca i przyjmuje Wacław Poszwa Bydgoszcz, ul. Zduny 6, II p. (F-2518

780 morg
pszennej ziemi, inwentarz kompletny, przy stacji, za 200.000 zł., wpłaty połowa, sprzeda biuro Centralne, Dworcowa 69, Nowakowski. (F-2515

Kamienica (F-2514
II-piętrowa, 2 składy piekarnia, w centrum miasta za 35.000 zł. sprzeda biuro Centralne, Dworcowa 69, Nowakowski.

Rezydencja
majątek 320 morg, wtem 80 mórg łąki, budynki murowane. Dom 8 pokoi blisko stacji i miasta za 70.000 zł. sprzeda biuro Centralne, Dworcowa 69, Nowakowski. (F-2516

Młyn (F-2512
wodny, turbinowy, 60 morg ziemi, przy stacji, za 50.000 zł. sprzeda biuro Centralne, Dworcowa nr. 69, Nowakowski.

400 morg F-2515
pszennej ziemi za 65.000 zł. natychmiast sprzeda biuro Centralne, Dworcowa 69, Nowakowski.

Sprzedam
skład kolonjalny z mieszkaniem, na ruchliwej ulicy, z towarem lub bez. Wiadomość w Dzienniku Bydgoskim. (5209

2 ctr. worki
mączne po bardzo niskich cenach oddaje firma Żółtowski i Janke, Dworcowa 87. (F-2508

Na sprzedaż
meble, maszyna do szycia Singera i wiele innych Pomorska 10. (5184

Z powodu
wyprowadzki sprzedaję dębowy stół na 24 osoby i krzesła, lampy, dywany i różne meble. Gdzie, wskaże Dz. Bydg. (5197

Samochód
ciężarowy w dobrym stanie korzystnie na sprzedaż. Poirux. Poznańska 1. 5151

Nowy
stół dębowy rozciągany tanio na sprzedaż. Nakielska 32, parter prawo. (5160

Maszyny
młyńskie, łuszczarka, odsiewacz, aspirator, trier, elewatory i pasy na sprzedaż. Zgłosz. Śniadeckich nr. 24, „Tęcza“. (F-2525

Rower
męski z wolnym biegiem, z powodu wyjazdu tanio na sprzedaż. Cieśliński, Bocianowo 9, w podworzu. (F-2522

Fortepjan
czarny, w dobrym stanie, tanio na sprzedaż. Śniadeckich 23, III. (5188

Fortepjan
krótki krzyżowy koncertowy czarne (Stutzflügel), sprzedam tanio. Toruń, Kazim. Jagiellończyka 6. part. pr., blisko dworca miejskiego. (5228

Pianino
krzyżowe korzystnie na sprzedaż. Koerdt, Królowej Jadwigi 4 b, partet. (F-2493

Rower
bezłańcuchowy (pękające łańcuchy zbyteczne), dwa biegi, opony i kiszki nowe na sprzedaż. Kiełpiński, Grunwaldzka 146 (skład). (5191

Fortepjan
czarny (Stutzflügel) dobrze utrzymany na sprzedaż. Pomorska 13, skład. (F-2519

KUPNA

Maszyny
młyńskie używane kupię, lecz w dobrym stanie, dla przebudówki młyna. Zgł. pod „Młyn“, do „PAR“, Bydgoszcz, Dworcowa 72. (5179

Skład
kolonjalny z mieszkaniem kupię. Of. do Dz. Bydg pod „W. Z. J.“ (5199

Kamieni
większą ilość na tłuczeń kupię zaraz za gotówkę, z dostawą do najbliższej stacji kolejowej i ładowaniem na wagony lub bez. Oferty pod „Kamień“ proszę składać w Dz. Bydg. 5146

Z wpłatą
150 tys. zł poszukuje się kupna odpowiedniego majątku ziemskiego Piśmienne oferty pod „Agronom“ do „PAR“ Bydgoszcz. Dworcowa 72. (5177

Kasę „National“
poszukuje się celem kupna. Restauracja „Wodewil“, Toruń, Bydgoska 12. (5205

Narybek
karpi i linów dostarczam. Of. do filji Dzien. Bydg. w Toruniu pod „90“. (5204

LEKCJE

Kto
udzieli lekcji geometrji. Of. pod „Geometrja“ do Dz. Bydg. (5207

POSADY WOLNE

Pomocnik
tapicerski może się zgłosić. Jan Ronka, Keynia. (5065

Potrzebna
od 15 bm. poczciwa służąca, która umie gotować i do wszelkich prac domowych. Zgł.: P. Nowacki, Rycerska 6. (5215

Pomocnika
fryzjerskiego poszukuje Paweł Rode, Bocianowo nr. 24. (5196

Cholewkarza
przyjmę zaraz. Bydgoszcz, Kościelna 10. Rybiński. (5190

Służąca
umiejąca gotować i do wszelkich prac domowych potrzebna od 15. 3. Szwederowo, ul. Orla 61, skład rzeźnicki. (5182

Parobek
do koni potrzebny natychmiast. Letnisko Brzoza. (5226

Furmanki
do zwożenia piasku potrzebuje. Łaganowski budowniczy, Gdańska 102. (5193

Ucznia
inteligentnego, rzetelnego przyjmie St. Zakaszewski, Centrala optyczna Gdańska 7 5173

Wolna
jest posada dla pomocnika ogrodniczego od 15 marca. Musi znać koniecznie hodowlę kwiatów doniczkowych. Zgł. Kwiaciarnia „Flora“ Toruń, Szeroka 26. (5104

Marszantkę
dzielną w swoim zawodzie i ekspedycji potrzebna od 15. 3 r. b. Zgł. z odpow. świadectwami podaniem pensji i fotogr. uprasza K. Wierzbowska Nowemiasto. Rynek (Pom.) (5143

Służąca
starsza z gotowaniem potrzebna Krakowska 11, Zgłaszać się od 2—4. 5163

Kamieniarzy
do bicia kamieni na pak i szaber, budowa w Bydgoszczy, natychmiast poszukuje „RKa“ Bydgoszcz ul. Marcinkowskiego nr. 9, tel. 172. (5206

Kucharka
pierwszorzędna zaraz potrzebna. Dr. Fischoeder, ul. Jagiellońska 18, II p. (F-2499

Poszukuję
zaraz starszc dziewczę do posyłek. Zgł.: Przybylski, sklep obuwia, Gdańska 15. (F-2473

Ekspedjentka
zaraz potrzebna do składu rzeźnickiego, pierwszorzędna siła. Zgłosz. filja B. Karamucki, Wełniany Rynek 10. (5232

Pomocnik
szewski potrzebny. Chrobrego 16. (F-2517

POSADY POSZUKUJA

Dla młodego
pomocnika ogrodniczego poszukuje się zaraz posady. Umie obchodzić się z końmi. A. Kujawski, zakład ogrodniczy, Nowemiasto nad Drwęcą. (5201

Kantorowa
rutynowana, prowadząca samodzielnie pralnię, znająca się na chemji, poszukuje posady zaraz lub od 15. III. br. Łask. zgłosz. pod „Rutynowana“ do Dz. Bydg. (5140

Panienka
(sierota) inteligentna znająca dobrze krawieczyznę i prasowanie, poszukuje posady do dzieci, zajmie się także lekką pracą domową. Zgł. do Dz. Bydg pod „Sierota“. (5194

Ekspedjentka
z branży cukierniczej poszukuje od 1. 4. posady w kawiarni, cukierni, albo lepszej piekarni. Miejscowość obojętna Łaskawe oferty do Dzien. Bydg. pod „Obojętna“. (5161

Dzielny
kupiec światowy, rachowiec branży kolonialnej, delikatesów, win i likierów, (dekorator) 31 lat liczący, z dobrem wykształceniem i reprezentują, rutynowany wojażer zaprowadzony, poszukuje stosowną posadę. Łaskawe oferty do filji Dziennika Bydgoskiego Dworcowa 2, pod „Dzielny 22“. (5171

Młynarz
żonaty, bez familji, poszukuje posady na stałe zaraz lub później, z dobremi świadectwami. Obeznany z wszelkiemi nowoczesnemi maszynami, światłem elektr wykonuje wszelkie reperacje. Synnak Podjazy, p. Sulęczyno, pow. Kartuzy 5132

Kuchmistrz
pierwszorzędna siła poszukuje odpowiedniej posady zaraz. Zgłoszenia pod adresem: Freśko, Gniezno, Dąbrówki nr. 1. 5229

DZIERŻAWY

Ogród
owocowy i warzywny do wydzierżawienia. Grudziądzka 3. (5183

Warsztat
samochodowy przy ulicy Gdańskiej, nadający się również dla innych celów, z nowoczesnem urządzeniem, dwoma telefonami, 4-pokojowem mieszkaniem natychmiast wolnem, jest do wydzierżawienia odpowiedniemu reflektantowi, fachowcowi. Wiadomość w Barze Angielskim, telefon 399. (5213

Poszukuję
dzierżawy domu lub willi z ogrodem i wygodami, płacę z góry. Wiad. w filji Dzien. Bydg., Dworcowa 2. (F.2895

MIESZKANIA

Młode małżeństwo
poszukuje 1—3 pokojowe mieszkanie, czynsz za rok zgóry. Łaskawe oferty pod „Bezdzietne“ do Dzien. Bydg. (5170

Mieszkania
3—4 pokojowego poszukuje bezdzietne małżeństwo. Of. pod „Czynsz z góry, remont“ do filji Dzien. Bydg., Dworcowa nr. 2. (F-2494

Zamienię
mieszkanie 1-pokojowe z kuchnią na 2-pokojowe w pobliżu dworca, Bielawy. Ul. Stepowa 7a, I p. prawo. (5119

POKOJE

2 pokoje
do wynajęcia. Mickiewicza 1, II pr. (F-2510

Pokój
umeblowany, z elektrycznem światłem, fortepjanem, z utrzymaniem lub bez, od 15. III. do wynajęcia. Ul. Poznańska 14, I p. prawo. (5208

Pokój
z osobnem wejściem, od 25. III. do wynajęcia. Ul. Dworcowa 68, II p. prawo. (F-2521

Pokój
męski i sypialnia z 2 łóżkami, elegancko umebl., telefon, fortepjan. Nowy Rynek 12, II ptr. (5156

Poszukuje
się zaraz 2 pokoi, jeden umeblowany, drugi próżny, w centrum miasta. Zgłosz. pod „Z. J.“ do Dzien. Bydg. (5187

KINO NOWOŚCI

Mostowa nr. 5. — Telefon nr. 386.

Premjera! Wielki dramat towarzyski zaczerpnięty z kroniki nieporozumień i tragedji małżeńskiej pt.:

ZAZDROŚĆ

w roli głównej:
Karol Grune, Lya de Putti i Werner Krauss

Uwaga: **Kobiety, nie doprowadzajcie mężczyzn do szaleństwa! Mężczyźni, ufajcie kobietom, które kochacie!**

5185) To słowa są myślą przewodnią arcydzieła filmowego stworzonego przez CZTERY POTĘGI.

Nadprogram: „FERDEK i MERDEK“ komedja.

Podziękowanie
składam Zjednoczon. Tow. Ubezpieczeń „Omnium“ i „Wilja“ Sp. Akc. za wypłacenie mi rzetelnego odszkodowania wskutek poniesionej pogorzeli, jak również za staranne zabiegi tut. Inspektora tegoż Tow. p. Czesława Langego. Bydgoszcz, ul. Kwiatowa nr. 7 a, Fr. Pakowski. (F-2489

POLECENIA

Spodnie
do pracy, ubranka do Komunji św. sprzedaje tanio Jan Wilczewski, Bydgoszcz, ul. Sw. Trójcy 22 a (1493

Pianina
pierwszorzędne poleca tanio Centrala Pianin, Pomorska 10, tel. 1738 (vis a vis Straży Pożarnej). (F-2451

„Universum“
Biuro porad prawnych, Bydgoszcz, Dworcowa 18c. Porad udziela się bezpłatnie we wszystkich kwestjach prawnych. 5052

Dywany
obrazy, porcelana, kryształy, meble i inne rzeczy. Sklep komisowy „Lamus“, Gdańska 152. (F-2418

Kapelusze
na sezon bieżący polecam w wielkim wyborze, dodatki do stroju. fasony linon ceny bezkonkurencyjne, także przyjmuje przefasowania. P. P. modniarkom ustępstwo Bydgoszcz. Dworcowa 76. A. R. Głowaccy. (F-2429

Wykonuję tanio
rysunki na budowę domów i kanalizacji. zarazem budowle. Zgłoszenia pod „Budowę“ do Dziennika Bydgoskiego. (515.

Brennabor
najlepsze rowery, także różne inne fabrykaty w wielkim wyborze po niskich cenach z rzetelną gwarancją poleca A. Wasielewski, Bydgoszcz, ul. Dworcowa 18. Tel. 10-47. (4137

Miód pszczelny
świeży, prawdziwy pasiekowy, w blaszankach opł., brutto 5 kg 15 zł, 10 kg. 28 zł wysyła, udziela informacji i rabatu: Janczyński, Horodyszcze, poczta Kozłów, Tarnopolskie. (4188

Kostjumy
płaszcze, suknie, wykonuje po cenach przystępnych Zofja Nowaczkiewiczowa, Śniadeckich nr. 27, II. p. (F-2379

Na raty
zęby sztuczne. leczenie i plombowanie. Niezamożn. znaczne ustępstwo Duszyńska. dentysta. Śniadeckich nr. 20. (22565

Kanapy
leżanki, materace, gotówką i ratami. Bydgoszcz, Mazowiecka 6. (F-2470

SPRZEDAŻE

395 mórg
pszennej ziemi folwarczek, w tem 70 łąki, dom 6 pok ogród, budynki I. klasy. miasto i kolej w miejscu, z inwentarzem żywym i martwym. 70.000 zł, wpłaty 40.000. Otóż panowie, którzy macie gotówkę. proszę natychmiast się zgłosić do biura „Pogoń“, Dworcowa nr. 80. Tel 18-15

Młyn parowy
7 par walcy, z najnowszem urządzeniem, przytem tartak, śpichlerz, willa o 12 pokoj., chlewy, stajnie, 10 mórg ziemi, ogród owocowy kolej w miejscu, 130.000 wpłaty 40.000 i dużo wodnych młynów posiada biuro „Pogoń“. Dworcowa nr. 80. Tel 18-15

Sprzedam
budynki murowane, ogród owocowy, 4 morgi ziemi, 15 minut do tramwaju, bez długu, za 6.000 zł. Właściciel, ul. Brzozowa nr. 14, Bydgoszcz. (5115

Gospodarstwo
na Pomorzu, 104 morgi, ziemia I kl., zboże na zasiew pozostaje, martwy inwentarz kompletny, 5 km. od stacji, kościół i szkoła w miejscu, zabudowanie piękne sprzedam zaraz za 45.000 zł. Lubaszewski, Lisewo powiat Chełmno, stacja kolejowa Kornatowa. (4862

Dom
z wolnym składem, ogród, morga roli 8 500.

Dzierżawa.
150 mórg pszennej ziemi do wydzierżawienia.

Skład
kolonjalny z urządzeniem i towarem tanio sprzeda „Renoma“, Pomorska 1. (F-2481

Zabudowania
fabryczne w Toruniu, w centrum miasta, nadające się na każde przedsiębiorstwo, 600 m² pojemności, za 58.000 zł na sprzedaż. Zgł. pod „Zabudowania fabryczne“ do Dz. Bydg. (5110

Wiatrak
systemu holenderskiego, w najlepszym stanie, nowocześnie urządzony, 7 mórg dobrej ziemi, torf, zabudowania masywne, egzystencja dobra, w dużej wsi, z powodu inwalidztwa zaraz na sprzedaż. Cena przystępna, podług ugody. Zgłoszenia spieszne osobiste lub piśmienne. Na odpowiedź znaczek. Franciszek Łuczak, Kcynia ul. Szkolna 2. (5111

Dom
z interesem, obszerne, masywne zabudowania gospodarcze, nadające się na każde przedsiębiorstwo (przed wojną produkty rolnicze), ogród owocowo-warzywny, 17 mórg roli z łąkami nadnotackiemi i torfem przy wpłacie 20.000 zł zaraz na sprzedaż. Zgłosz. przyjmuje Majewski, Szamocin, ul. Paderewskiego. (5108

Księgarnia
skład papieru, introligatornia, przedsiębiorstwo przeszło 25 lat istniejące, pod każdym względem rentowne i pewne, w ruchliwem mieście Wielkopolski, gdzie szkoły średnie, urzędy, dobra okolica, kolej w pięć stron, zaraz na sprzedaż. Do objęcia potrzeba wpł. 20.000 zł. Zgł. pod „Pewny chleb“ do Dzien. Bydg. (5107

Oberża
nad morzem, przy Pucku, z urządzeniem, inwentarzem, rolą i łąką, jest na sprzedaż lub do zamienienia. Makowski, Błądzikowo, poczta Zelistrzewo, powiat Puck, Pomorze! (5105

Dom
w Bydgoszczy z wolnym składem spożywczym z towarem, mieszkaniem z meblami, ogrodem za 12 000 zł sprzeda A. Szulczyński, Ks. Skorupki 99.

Sprzedam
w Nakle 10 mórg ogrodu owocowego, w tem 4 domy mieszkalne, zaraz wolne i 2 budynki, duże masywne, po 50 metrów długie, nadające sie na różne przedsiębiorstwa, 3 budynki gospodarcze, przy torze kolejowym, stacji, rynku, gimnazjum, kanalizacja, elektryczność i gaz. Do nabycia razem lub osobno. Dyło, Nakło (F 2384

Księgarnia
połączona z sprzedażą materjałów pisemnych i składem papieru w większem mieście garnizonowem Pomorza zaraz korzystnie na sprzedaż. Zgłosz. pod nr. „R. F. 4“ do Dzien. Bydg. 5015

Dom
z interesem, duże podwórze z wjazdem i 1 morga ziemi na sprzedaż. ul. Kujawska 93. (4577

Korzystnie
sprzedam skład kolonjalny i delikatesów, w pełnym ruchu, w centrum Bydgoszczy z powodu stosunków fimilijnych. Zgł. pod „Korzystnie N.“ do Dzien. Bydg. (5144

Skład
bławatów i galanterji, zaprowadzony od kilku dziesięciu lat, z powodu choroby zaraz na sprzedaż. — Zgłoszenia do K. Mayera, Koronowo, Rynek, (pow. Bydgoski). (4217

Place!
Mam na sprzedaż 3 750 m kwadratowych parceli pod budowlę will przy szosie Gdańskiej, w Chylonji w pobliżu dworca kolejowego. następna stacja kolej od Gdyni. Ceny bardzo niskie. Oferty proszę nadsyłać Franciszek Trypner Grabowo, poczta Gdynia. (5041

Bufet
stołowy najnowszego systemu lub cały pokój tanio na sprzedaż. Domański, Kujawska 18. (5137

Sprzedam
4 100 akcji Banku Bydgoskiego najwięcej dającemu. Oferty uprasza się złożyć do Dz. Bydg. pod „S. D. 5“. (5102

Wózek
dziecięcy duży, sportowy na sprzedaż Racławicka 21 w podwórzu parter lewo. 5159

Szczapy
sosnowe suche, wagonowo oddaję dopóki zapas starczy, po 10 zł. za metr loco wagon. J. Madeła. Nowe. (F-2491

Dla
amatora znawcy sprzedam z powodu wyjazdu szpica francuskiego. Świętojańska nr. 21, II p. prawo. (F-2504

Ubrania - Płaszcze
miarowe z powodu likw. bardzo tanio na sprzedaż. Zgł. Universum, Dworcowa 18c. (5056

Używana
sypialnia, kuchnia i łóżko dziecięce na sprzedaż. Okole, Jasna 26. (5081

Sprzedam
około 6 centr. kukurydzy cukrowej. J. Stebnicki, Na wzgórzu 97. (5116

Kilka
2-letnich źrebców, jeden koń roboczy 4-letni, kilka kop sprych kołowych do wozow i wóz roboczy tanio na sprzedaż. Podgórna 1. (5123

Dębowa jadalka
korzystnie na sprzedaż. Wodtke, Gdańska 131. (F-2463

KUPNA

Kupię
ładny dom z ogrodem do 5 000 zł. cały wolny. Zgł. do filji Dz. Bydg., Dworcowa 2 pod „Zaraz“. (F-2482

Dom
z piekarnią lub ze składem kupię. Tylko w dobrym położeniu. Wpłacę 30.000 zł. Oferty pod „K. P.“ do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2. (F-2490

Poszukuje
się kupna używanego w dobrym stanie pieca cylindrowego do łazienki na węgiel. Zgł. do Dzien. Bydg. pod „B. J. 5“. (5129

Mleka
dobrego każdą ilość na stałą dostawę poszukuję Płacę z góry. Bydgoszcz-20 Stycznia 27. Ginter. (F-2227

Prasy
balansowe ręczne kupimy. Of. pod „Używane“ do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2. (F-2479

Kupię
małą magiel. Of. wraz z ceną pod „Magiel“ nadsyłać do Dzien. Bydg. (5117

Kupię
używany garnitur do pisania (Schreibzeug). Of. pod „Kałamarz“ do filji Dzien. Bydg. Dworcowa 2. (F-2506

Kupię
akcye Banku Polskiego. Oferty z podaniem ceny uprasza: Sonet, Bydgoszcz, ul. Wesoła nr. 13. (4792

Mały motor
do samochodu kupię. J. Maliszewski, Brodnica, Rynek 1. (5016

Garderobę
kupuję i biorę w komis, ulica Długa 17. 5169

Poszukuję
piekarnię celem kupna zaraz. B. Nowak. Trzeciewnica, powiat Nakło. 4889

Słomę prasowaną
wiązaną drutem i sznurkiem, kupuje stale Duwe, handel furażowy, Dworcowa 18d. (F-2431

Kupię
pierwszorzędny dom w Bydgoszczy lub Grudziądzu, możliwie ze składami. Wpłacę 50.000 zł i więcej. Of. pod „K. 2420“ do filji Dz. Bydg., Dworcowa 2. (F-2401

Akcje
Banku Polskiego po 90 zł. kupię. Zgłosz. do filji Dzien. Bydg. Dworcowa 2, pod „90“. (F-2487

LEKCJE

Lekcyj
gry na fortepjanie udziela nauczycielka z wykształceniem konserwatorskiem i kilkuletn. praktyką, również u klienteli. Zamojskiego 20, III ptr. (5124

POSADY WOLNE

Stenografji
wyucza darmo, listownie Redakcja Stenografa Polskiego, Warszawa, Szczygla 12. (3116

Chcesz otrzymać posadę
musisz ukończyć kursa fachowe korespondencyjne prof. Sekułowicza, Warszawa, Żorawia 42. Kursa wyuczają listownie: buchalterji, rachunkowości kupieckiej, korespondencji handlowej, stenografji, nauki handlu, prawa, kaligrafji, pisania na maszynach. Po ukończeniu Świadectwo. Żądajcie prospektów. (3666

Podróżujących
zaprowadzonych w Poznańskiem i na Pomorzu poszukuje przy stałej pensji i stałych djetach lub wysokiej prowizji Wytwornia Soków i Ekstraktów „SOKPOL“, Trzemeszno. (5106

2 podróżujących
z kaucją 2.000 zł, na Pomorze i Wielkopolskę, poszukuje fabryka szczotek. Zgł. do Dz. Bydg., pod „Fabryka 2.000“. (5121

Pomocnika
fryzjerskiego przyjmie zaraz. Kuźniak, Inowrocław. (5008

Poszukuję
osobę piszącą na maszynie. Sienkiewicza nr. 11a II ptr. lewo. (F-2498

Potrzebne
uczennice do szycia i haftu zaraz. Koperska, ul. Sieroca 2. (5139

Dam
stałą posadę handlową za wypożyczenie 3—4 tys. zł. Spieszne zgłoszenia pod „Stała posada“ do filji Dz. Bydg., Dworcowa nr. 2. (F-2455

Poszukuje
się zaraz zawodowego dojarza do oprzętu 35 sztuk bydła; tamże potrzebna dziewczyna do wszystkich prac gosp. Zgłosz. pod „Dojarz“ do filji Dzien. Bydg., Dworcowa nr. 2. (F-2444

Dla utrzymania
skromnego gospodarstewka u jednego pana na wsi poszukuje się niewiasty, która może się zająć pracą piśmienną. Zgłosz. pod „2445“ do filji Dz. Bydg. (F-2443

Elew
z odpowiedniem wykształceniem może się zgłosić. Do wniosku należy dołączyć odpisy świadectw. Bank Ludowy-Miasteczko n/Not. (5109

Piekarz
pierwszorzędna siła fachowa z kaucją 500 zł. na samodzielne stanowisko potrzebny od 15 bm. Młyn parowy, Biskupie Papowo p. Wrocławki pow. Toruń. (5125

Kucharka
potrzebna zaraz, ul. Długa 14. (5122

Kucharka
zdolna, znająca dobrą kuchnię potrzebna zaraz. Zgłaszać się tylko z dobremi świadectwami w godz. 3—5 pp. Millner, ul. Gdańska 38, I p. (F-2496

Panna
skromna, kochająca dzieci, znająca szycie, z dobremi świadectwami może się zgłosić. Drowa Herwich, Swiecie, Dworcowa nr. 23. (5001

Dzielna
bufetowa i kasjerka potrzebna zaraz Oferty z podaniem kaucji do Dzien. Bydgoskiego pod „Zaraz 2“ (5149

Uczenica
z lepszem wykształceniem zaraz potrzebna do składu krótkich towarów. W. Borowska, Gdańska nr. 36. (F-2497

Kucharka
doskonała znajdzie zaraz miejsce. Zgłosz. ul. Śniadeckich 52a, II p. (F-2507

Dzielną
kucharkę, która równocześnie zajmie się wszelką pracą w gospodarstwie, poszukuje się natychmiast Piśmienne zgłoszenia pod „Kucharka“ do „Par“ Dworcowa 72. (5178

POSADY POSZUKUJĄ

Posady
inkasenta poszukuje od 1. 4. podoficer, kawaler, zwolniony z wojska. Złoży wysoką kaucję. Łaskawe zgłosz. „Par“, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11 pod „53,334“. (5103

Gospodyni
kucharka poszukuje posady samodzielnej lub pod dyspozycją pani. Łask. oferty pod „Gospodyni“ do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2. (F-2501

Młodemu panu
mającemu ca 5000 zł. gotówki daję sposobność do wstąpienia na posadę i nauczenia się poważnego zawodu, dającego mu w krótkim czasie pewną i solidną egzystencję. Of. pod „Nr. 2490“ do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2. (F-2483

Szofer-mechanik
samotny poszukuje posady zaraz. Adres Rejwer Bronisław, Brzozowo-Chełmno (Pomorze). (5118

Elew
gospodarczy J. Smolarz poszukuje posady od 1. 4. br Oferty: ul. Poznańska 14, I. piętro prawo. 5107

Sierota
uczciwa i chętna do pracy domowej poszukuje zajęcia zaraz. Łaskawe oferty pod „Sierota 20“. 5166

Czeladnik
młynarski, z dobremi świadectwami i 6-letnią praktyką w młynach motorowych i wodnych, zarazem jako (Walgenräfler), lat 25, poszukuje posady od 15. III. ewtl. od 1. IV. Zgłosz. przyjmuje Antoni Kowalski, Pinczyn, pow. starogardzki, Pomorze. (5126

Młodzieniec
lat 20, z ukończoną szkołą rolniczą, poszukuje posady jako elew. Oferty proszę skierować pod „Rolnik“ do Dzien. Bydg. (5128

Młoda
dziewczyna, warszawianka, posiadająca dobre świadectwa poszukuje miejsca do wszystkiego za skromnem wynagrodzeniem. Oferty do Dziennika Bydgoskiego pod „Warszawianka“. (5162

Panienka
z kaucją 1000 zł poszukuje posady. Oferty pod „Tysiąc“ do Dziennika Bydg. (5157

Krawcowa
poszukuje zajęcia poza domem. Łaskawe zgłoszenia pod „R. C.“ do Dzien. Bydgoskiego. (5150

Ekspedjent
rzutki, bufetowy z 5-cioletnią praktyką w 20 roku. poszukuje zajęcia i uprasza panów właścicieli restauracji, hoteli lub kawiarń o pracę. Adres mój Feliks Śledź Wielichowo. (Poznańskie.) (5130

Młodzieniec
sierota, lat 17, poszukuje posady jako uczeń biurowy. Oferty do Dz. Bydg. pod „Uczeń biurowy“. 5198

DZIERŻAWY

Skład
rzeźnicki z mieszkaniem i kompletnem urządzeniem zaraz do wydzierżawienia w dużej wsi kościelnej. Gdzie? wskaże Dz. Bydg. (5134

Garaż
do wynajęcia z pokojem i wodą. Gdańska 67. Warunki Reja 3, II ptr. lewo, 3—5 po poł. (F-2484

Poszukuję
składu w centrum miasta z 1—3 pokoj. mieszkaniem. Of. do Dz. Bydg. pod „W. spieszne“. (5141

Dzierżawy
300—400 mórg dobrej ziemi poszukuję. Zgł. pod „M. B. 11“ do Dz. Bydg. (5014

Poszukuję
restauracji do wydzierżawienia w Bydgoszczy. Łask. oferty proszę skierować do Dz. Bydg. pod „F. S“. (5044

Ubikacje
duże nadające się na warsztaty do odstąpienia. Bydgoszcz, ul. Sienkiewicza 44, St. Szulc. (F-2520

MIESZKANIA

Mieszkanie
3 pok. z kuchnią, słoneczne, z meblami zaraz do oddania. Oferty do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2, pod „M. 2480“. (F-2503

Poszukuję
za dobrym wynagrodzeniem 2 pokojowego frontowego mieszkania, w okolicy Placu Piastowskiego lub ul. Gdańskiej w pobliżu koszar art. Oferty do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2, pod „L. M. 800“. (F-2500

Mieszkanie
3—6 pokojowe wskaże „Renoma“, Pomorska 1. (F-2480

Mieszkania
słonecznego 2—3 pokojowego z kuchnią i łazienką poszukuję. Oferty pod „S. B. 3“ do filji Dzien. Bydg., ul. Dworcowa nr. 2. F-2271

Mieszkania
2-pokojowego z kuchnią poszukuje bezdzietne małżeństwo. Płaci czynsz za rok z góry. Oferty do Dzien. Bydg. pod „Mieszkanie 2“. 5049

W centrum Bydgoszczy
jest do odstąpienia 6-pokojowe mieszkanie od 1-go kwietnia lub później za zwrotem wkładów. Zgł. pod „R. 2485“ do filji Dzien. Bydg. Dworcowa 2. (F-2486

Sprzedam
3-pokojowe mieszkanie z meblami natychmiast przy ulicy Gdańskiej. Gdzie: wskaże Dz. Bydg. (5142

Starsze
bezdzietne małżeństwo (emeryt) poszukuje 4-pokojowe słoneczne mieszkanie z gabinetem dla służby, z wszelkiemi wygodami, z ogrogem, w pobliżu tramwaju (możliwie ul. Jagiellońska) wprost od właściciela domu. Do objęcia w czerwcu lub lipcu Płacę czynsz za rok z góry i na życzenie udzielam kilka tysięcy zł pożyczki Oferty do Dz. Bydg. pod „Z. M. 15“. 5121

Do wynajęcia
pokój umeblowany z światłem elektycznem, blisko Dworca. Zgłosz. do filji Dzien. Bydg. Dworcowa 2. F-2526

Mieszkanie
blisko dworca, 5 pokoi, łazienka, balkon, spiżarnia komórka dla służby, elektryczność i gaz, długoletni kontrakt najmu, komorne niskie, odstąpię kupującemu całkowite umeblowanie za 6.000 zł. Zgłosz. pod „Gospodarz“ do filji Dz. Bydg., Dworcowa 2. (F-2509

POKOJE

Nocleg
do wynajęcia. Kwiatowa 4 w podwórzu I. ptr. prawo.

Umeblowany pokój
z używaniem kuchni wynajmię Okole, Grunwaldska 23, II. piętro prawo. 5154

Pokój
umebl. słoneczny z używaniem kuchni dla bezdzietnego małżeństwa do wynajęcia. Czerwińska Świętojańska 16. (F-2488

2 pokoje
umeblowane z kuchnią, do wynajęcia. Podgórna 1, II wejście lewo. (5123

ROZMAITE

Bar Angielski
ul. Gdańska (obok kina Kristal) świeże zdrowe obiady z 3 dań 1,00 zł. Codziennie wieczorem powiększona pierwszorzędna orkiestra salonowa i jazzband do rana. (4403

Wdowiec
lat 28, budowniczy, na własnym stanowisku pozna pannę, wdowę, lub rozwódkę celem ożenku, cośkolwiek majątku do interesu. Najchętniej ziemianki. Of. pod „Budowniczy“ do Dziennika Bydgoskiego (5155

Odpowiednia
egzystencja dla lekarza, kawalera, w mieście lub też na wsi, obejmując prapraktykę i wszelkie urządzenia lekarskie jest do osiągnięcia Inteligentna panna, lat 27. z odpowiednim majątkiem prosi o zgł. do Dzien. Bydg. pod „C. M.“ Cel matrymonialny. (5127

Wypożyczę
2.000 zł. dającemu mi pewne zajęcie. Zgłosz. pod „P. P.“ upraszam do Dz. Bydg. (5138

500 zł
poszukuję do własnego interesu na 3 miesiące, wysoki procent i zastaw interesu. Oferty do Dzien. Bydgoskiego pod „Własny interes“. (5165

Wspólnika
z 5—10 000 zł przyjmę z powodu choroby do bardzo dobrze prosperującego przedsiębiorstwa. Zgłosz. pod „Egzystencja“ do filji Dziennika Bydgoskiego Dworcowa 2. (5156

Unieważniam
zgubione w drodze z Grudziądza do Chełmży w dniu 2. III. b. r. 2 weksle firmy St. Myszkowski, płatne I-szy w dniu 7. VI. 27. na sumę 100 zł, II-gi w dniu 23. VI. 27. na sumę 100 zł. Blumenthal, Chełmża. (5000

Unieważniam
zgubioną książeczkę wojskową. Maksymiljan Kalinowski, (F-2502

†

Dnia 8 marca zmarł po krótkiej a ciężkiej chorobie w jedenastym roku życia

Jędruś Woda

uczeń I kl. gimn. humanistycznego.

Eksportacja zwłok odbędzie się w środę, dnia 9 marca b. r., o godz. 4 po południu z kaplicy Lecznicy Powiatowej na Bielawkach do kościoła farnego.

Msza św. przy zwłokach we czwartek, dnia 10 marca, o godz. 8.30 rano. Pogrzeb o godzinie 4 po południu z kościoła farnego.

O czem donoszą w ciężkim smutku pogrążeni

Rodzice.

Bydgoszcz, dnia 8 marca 1927 r. 5235

†

W niedzielę, dnia 6 marca r. b. zmarł tragiczną śmiercią wskutek wypadku samochodem w 46-tym roku życia

ś. p.

Dr. med. Aleksander Skowroński

z Janowca

o czem donosi w ciężkim smutku pogrążona

matka i rodzeństwo.

Pogrzeb odbędzie się w czwartek, dnia 10 marca rb. o godz. 4 po południu z kaplicy nowego cmentarza. (5202

†

Dnia 6 marca o godz. 10½ przed południem zmarł po ciężkiej chorobie, opatrzony Sakramentami św. mój najdroższy mąż, nasz ukochany ojciec, teść i dziadek

ś. p.

Jan Szulc

w 75-tym roku życia, o czem donosi w ciężkim smutku pogrążona

Rodzina.

Bydgoszcz-Okole, Chełmińska 20.

Pogrzeb odbędzie się w czwartek, 10. bm. o godz. 4½ z kaplicy starego cmentarza.

Msza św. żałobna odbędzie się w piątek o godz. 7¾ rano w kościele Św. Trójcy. (5172

Ozdoby do trumien

zamki, okucia meblowe, pilniki, zawiasy taśmowe itd. kupisz najtaniej w firmie (F-2492

Florjan Śniegowski,

przybory stolarskie i techniczne, **Śniadeckich 21.**

Kupujemy stale

próżne beczki

od smoły, oliwy i śledzi

i płacimy najwyższe ceny.

Fabryka Papy Dachowej Starogard T. z o. p.

w Starogardzie

ul. Pomorska. Telef. 79.

4868

†

W piątek, dnia 4. marca b. r. zmarł skutek nieszczęśliwego wypadku w czasie wykonywania obowiązków służbowych nasz kolega

ś. p.

IZYDOR MACHLUS

W Zmarłym tracimy jednego z najgorliwszych kolegów. (5168

Cześć jego pamięci!

Związek Niższych Pracowników Pocztowych Telegr. i Telef. - Koło Bydgoszcz.

Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 9. bm. o godz. 13³⁰ z domu żałoby przy ul. Orła 3.

†

Dnia 4. III. 1927 r. zmarł wskutek nieszczęśliwego wypadku w służbie nasz współpracownik i kolega

ś. p.

Izydor Machlus

woźny pocztowy

przeżywszy lat 49.

Cześć Jego pamięci!

Naczelnik i współpracownicy Urzędu Pocztowego Bydgoszcz 2.

Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 9 bm. o godz. 13½ z domu żałoby ul. Orła 3 na cmentarz w Szwederowie. (5181

Licytacja.

W środę, dnia 9 bm. o godzinie 11-tej przedpoł. sprzedawać będę przy ulicy **Gdańskiej 131/2** u spedytora **Wodtke**, za gotówkę najwięcej dającemu:

1 kanapę, bufet, lustro tremo, krzesełka, szafonierkę, szafy, stoły, kompl. kuchnię, maszynę do sieczki, płaszcze gumowe i wiele innych rzeczy.

Obejrzeć można godzinę przedtem. (5214

MAKS CICHON, licytator i taksator.

Bydgoszcz, Chocimska 11, telefon 1030 i 936.

Sprzedaż przymusowa.

W piątek, dnia 11 marca br. o godzinie 11-tej przedpoł. przy ulicy **Długiej 57. II** sprzedawać będę najwięcej dającemu i za gotówkę:

1 maszynę do szycia, 1 szafonierkę 2 kanapy (czerwoną i zieloną) **1 leżankę, 1 szafę do rzeczy.** (5212

Ślusarek, komornik sądowy z pol. w Bydgoszczy.

Pamiętajcie o bezrobotnych!

†

W dniu 5 marca r. b. zasnęła w Bogu po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, opatrzona św. Sakramentami, moja najukochańsza żona i nasza troskliwa matka

ś. p. z Riecków

Marta Bierła

w 23 roku życia, o czem donoszą w smutku pogrążeni

Mąż z rodziną

Pogrzeb odbędzie się dnia 9-go marca o godzinie 4³⁰ po południu z kaplicy nowego cmentarza. (5148

Przetarg publiczny.

Spółka Meljoracyjna Jastrzębowo-Smolary ogłasza niniejszem przetarg publiczuy na wykonanie **prac regulacji rowów,** kopanie i rozplanowanie

1) 10 833 kubm. ziemi
2) 11.754 kubm. faszynowania
3) 11 338 qm. darnowania
4) 1.360 czyszczenia rowów
5) 1.220 bż. m. rówków osuszających
6) 6 sztuk zastaw z kamiennemi przyczółkami
7) 40 bż. m. przepustów z rur cementowych i inne

Oferty składać należy do dnia 26. b. m. do przewodniczącego tejże spółki p. Stanisława Majchrzaka w Strzyżewie, poczta w miejscu, powiat Mogilno. Otwarcie ofert nastąpi 26 marca o godz. 2 po południu u p. Zengert w Jastrzębowie. Zarząd zastrzega sobie oferty przyjąć lub odrzucić bez żadnego odszkodowania.

Plany są wyłożone w Starostwie w Mogilnie, pokój nr. 25, gdzie potrzebne podkładki za opłaceniem 2 zł otrzymać można.

Strzyżewo, dnia 5 marca 1927.

Przewodniczący

(—) Stanisław Majchrzak. (5120

Kasa Chorych miasta Bydgoszczy

poszukuje dla swego ambulatorjum dentystycznego

1 młodszego lekarza - dentystę

Zgłoszenia z podaniem warunków do Zarządu Kasy Chorych m. Bydgoszczy, **ul. Sienkiewicza 6.** (5223

Franciszek Bloch

Bydgoszcz, Śniadeckich 47-47a

Hurt. Detal.

Specjalna fabryka aparatów do piwa, wody sodowej i automatów. 5161

Kurki kontrolne — szkła i rury kontrolne — największe zapasy — największe przedsiębiorstwo tego rodzaju w Polsce.

Specjalność: Badanie i czyszczenie rurociągów pod gwarancją.

Rok zał. 1912. Tel. 961.

Konkurs.

W Pomorskim Urzędzie Wojewódzkim (Wydział Robót Publicznych) w Toruniu

wakuje posada

referendarza I. kat.

(inżyniera budowlanego) z ukończonemi wyższemi studjami na jednym z Wydziałów Budownictwa Wodnego lub Meljoracyjnego Politechniki Krajowej.

Objęcie stanowiska może nastąpić z dniem 1 kwietnia br. narazie za umową służbową ewentl. za nominacją prowizoryczną z wynagrodzeniem według VII. grupy uposażeniowej funkcjonarjuszów państwowych.

Podania kierować należy do Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego, Wydział Prezydjalny w Toruniu do dnia **20 marca br.** wraz z dołączeniem poświadczenia obywatelstwa, metryki urodzenia, świadectw szkolnych, świadectwa moralności oraz świadectw z dotychczasowej praktyki. Trzyletnia praktyka w zakresie meljoracji rolnej i znajomość języka niemieckiego jest pożądana.

Toruń, dnia 28 lutego 1927 r.

Wojewoda:

w z. (—) Dr. Seydlitz.

L. dz. I. A. 5. — 953/27. (5072

Poszukujemy

ucznia introligatorskiego

Tylko piśmienne zgłoszenia z odpisami świadectw przyjmuje (5154

Drukarnia Bydgoska Spółka Akcyjna

ul. Poznańska 30.

5243

Fabrykacja czapek

urzędniczych, wojskowych i szkolnych. **Przybory mundurowe** poleca

H. Bunn i Syn,

Bydgoszcz, Gdańska 153.

Wysyłka pozamiejscowa.

Łóżka żelazne

bardzo korzystnie.

Prosimy żądać cenników.

F. Kreski

Gdańska 7.

Codziennie

smaczne obywatelskie

obiady

wydaje (4990

Winiarnia Luckwald,

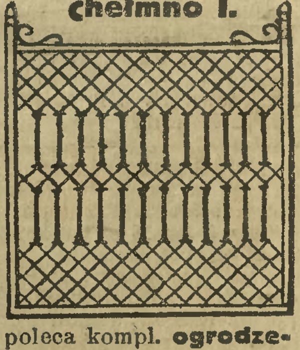
ul. Jagiellońska 9.

Dobrze pielęgnowane napoje.

Dobór kolacyj.

Fr. Huth i Syn

Chełmno I.

poleca kompl. **ogrodzenia parków, cmentarzy, wil itd., plecionki** do ogrodzeń w każdem wykonaniu, ochraniacze do drzew i wszelkie wyroby druciane. (3917

Kierownik młynów

poszukuje posady. Posiada jak najlepsze świadectwa i rekomendacje. Of. pod „2020" do Dz. Bydg. (5218

Polowiec (Jagdwagen) jak nowy elegancki i uprząż bomontowa, srebrem obijana jednokonna jak i **dogkart** bardzo tanio na sprzedaż. Obejrzeć można u spedytora **L. Szymańskiego, Toruń, Żeglarska 3.** (5217

Poszukuję dobrze utrzymanej (5200

maszyny

do pisania (możliwie Adler-Orzeł). (5200

August Florek,

Bydgoszcz,

ul. Jezuicka 14.

15000 zł

za wpisem I. hipoteki na 10 000 zł. franków na pierwszorzędne gospodarstwo i i dobrem oprocentowaniem poszukuje na 9 miesięcy. Oferty pod „44" do Dzien. Bydg. (5195